Irish Folklore
Commission
University College
Dublin
PHONE 52440

COIMISIÚN BÉALOIDEASA ÉIREANN

Coláiste Ollsgoile

Baile Átha Cliath

7th February, 1936.

Seán Forde, Esq., D.J.
Fort Eyre,
Galway.

Dear Seán,

Just a few lines to thank you and Mrs Forde for your kindness to myself and to Mr Johnson when we were in Galway last week.

Costelloe will go to East Galway next week and begin collecting there.

I arrived back in Dublin on Wednesday morning at 1.30. Spent a few days in Curry and called on people in Mayo and Sligo, then on to Teelin where I stayed with Haughey a couple of days, and with McMenamen. The work is going very well with them.

With kindest regards to you both,

Yours very sincerely,

S. Ó Duilearga

Padraic mac Donncaḋa (Liam)

Caltin

Bréidín Cailleaċ na n-aḋarc

Fear a cuireaḋ faoi ġeasa culaiḋ a ḟáġail
ḋéanta i n-aon lá aṁáin de'n olann a ḃí le bearraḋ
le níocaḋ 7 le ola a ċur innte le sgalaḋ
le cárdáil, le sníoṁ, le túċar, le dalb
le cur ag an bhfigheadóir le figheachán, le glanaḋ
le triomú agus le cabarnaḋ le cur ag an
táilliúir leis an gculaiḋ a ḋéanaṁ

D'imiġ an fear ag seanfear glic agus
d'innis sé a ċás dó. Ċuir an seanḟear glic
ag cailleaċ na n-aḋarc é 7 d'innis sé a sgéal
do cailleaċ na n-aḋarc. Dubhairt sí gurb í féin
an bean a ḃí indon é sin a ḋéanaṁ go
raibh fuireann dá cuid féin aice. D'ordúiġ
sí amaċ fear bearrṫa na caorac, bean
le n-a níoċaḋ, bean eile le n-a sgalaḋ
bean le n-a cárdáil, bean le na sníoṁ
bean le n-a ṫóċrar, bean le na ḋalb·

ḟiġeadóir le n-a ḟiġeaċán, bean le n-a
ġlanaḋ, bean le n-a ṫriomú, tuċúir le n-a
carnaḋ
\+ ċabarnaḋ agus táilliúir le n-a ḋéanaṁ
bíḋ calaḋ ar a ċolainn tríḋ i n-aon lá
aṁáin 14 · 10 · 1931

carnaḋ (fuaim = cabárnaḋ) an t-éadaċ a ċaraḋ
timċeall ar an maide ⁊ a ċarnaḋ, cárnóg
a ḋéanaṁ ḋe.

Sgalaḋ = an ċéad ċárdáil.
Calóg = rolla olann ar an gcárla sa gcéad ċárdáil
Cárla = card
roileal = rolla san dara cárdáil
Cuirtear bealaḋ ar na calóga ⁊ nuair
a bíos bealaḋ orṫa cárlaiġṫear arís iad
Sé an roileal a sníoṁtar

! ?

, ; : :—

An Dabhradán.

Ḃí Rí i nÉirinn aimsir fadó. Ní raiḃ aige aċ aon ṁac aṁáin. Duḃairt sé go dtóigfeaḋ sé é leis an oideaḋ sgoile ab ḟearr d'ḟéadfaḋ a ċumais a ṫaḃairt dó. Ḃí máiġistir sgoile gar dó'n áit a raiḃ sé 'na ċoṁnaiḋe ar ċuir sé seaċt mbliaḋna ag ḋul ar sgoil ċuige. Nuair a ḃí na seaċt mbliaḋna caiṫte duḃairt an máiġistir leis go mba ṁaiṫ leis a aṫair a feiceáil i mbáraċ. Nuair a ṫáinig an mac aḃaile ón sgoil d'innis sé dó'n aṫair go raiḃ an máiġistir 'ġá iarraiḋ. Ċuadar le ċéile go dtí teaċ na sgoile lá ar n-a ḃáraċ.

"Ċuir tú fios orm," adeir an Rí leis an máiġistir

"Ċuireas," ar seisean. "Ba ṁaiṫ liom labhairt leat faoi do ṁac mar ní'l mé i ndon ~~tab~~ níos mó sgoile a ṁúineaḋ

dó ~~ná~~ mar atá muinntir ċeana agam dó."
"Céard a ḋéanfar mar sin," arsa an rí,
"agus gan a leaṫ-ḋóṫain scoile fós aige, nó
a bhfuil fios agat cá bhfuil aon duine atá
i ndon rudaí a ṁúineaḋ dó?"
"Tá ’fhios," arsa an máiġistir "tá beirt
ins a Ḃreatain do ṁáiġistreaċ scoile. Tá sé
ceart aige rud é is fearr dá bhfuil sa
domhan uile." ~~fhág~~ ġlac sé buíoċas leis an ~~[illegible]~~ máiġistreaċ
Ċuiris sé féin agus an mac abhaile
agus ar maidin lá ar n-a ḃáraċ ḃí
an scoláire aige ab' ísbeal a ḃí sin aoláis
a raibh sé ann. Ráinig sé amaċ ó
fan 7 fuair sé fuireann agus níos
mó sé 7 níos mó ċóimhnuiġ sé nó go
d'éiriġ sé ... don Ḃreatain 7 d'fhéaċ
sé a ġcóimhnaí ... sé ...
lá 7 seaċt mbliana ..., ...
naí mbeadh sé ann ...
ċluig.

Ṡiúbail sé féin ⁊ an mac amaċ
Is gearr gur casaḋ fear dóib ar an
mbóṫar
Ḟiafruiġ an Rí ḋé an raiḃ aon
eolas aige ar ṁaiġistir scoile a
ḃí ceaptuiġṫe gurb é ba foġluimṫa
a ḃí sa ḋoman.
"Tá", arsa an fear.
"Tá sé ag múineaḋ scoile an-ċóngarach
don áit a ḃfuil tú anois".
Fuaiḋ sé i n-éinfeaċt leis an
Rí gur ṫaispáin sé an teaċ ḋó.
Nuair a ṫáiniġ sé isteaċ ċuir sé
sé céad míle fáilte roiṁ ṁac Rí
i n-Éirinn.
Ċuaiḋ an t-aṫair ina ċainnt
leis ⁊ d'inis sé ḋó céard a ṫug
an bealaċ seo é
"Ní maiṫ liom," arsa sí, "go dtáiniġ

sí. Níl mé indon do ṁac a ṁúineaḋ; tá dá ḋuine ḋéag de ċlann ṁóire tóigṫe ċeana agam agus níl aon ċead agam an tríoṁaḋ duine déag a tógáil."

"Cé'n ċiall," adeir Rí na hÉireann, "nach bhfuil tú indon mo ṁac a ṁúineaḋ ċoṁ ṁaiṫ leob?"

"Tá mé ró-ḃocht," adeir sí.

"Má tá," adeir sé, "tar in-éindiġ liomsa go hÉirinn agus coinneoċaiḋ mé suas tú féin 7 an dá ḋuine ḋéag go ceann seaċt mbliana, sin 7 gaċ a n-iarrfaiḋ tú do ṗáisde beiḋ sé le fáġail agat."

Nuair a ċonnaic sí ċó maiṫ 7 labair sé, ṫug sí geallaṁaint dó ar an mac 7 ṫógáil 7 é a ṁúineaḋ ċó maiṫ 7 ḃí sí indon.

Ġlac an Rí buiḋeaċas léiṫe agus

7 ḟógruiġ sé an mac annsin 7 ċaiṫiġ
sí féin ar an abaile
Faoi ċeann seaċt mbliana d'ḟiafruiġ
mac an Ríġ den ṁáiġistreas a raiḃ
aon sgoláire faoi'n domhan a bí ċo maiṫ
leis féin.
“Tá,” arsa sí.
Ċaiṫ sé seaċt mbliana eile ar sgoil
aice. Nuair a bí na seaċt mbliana
sin istiġ d'ḟiafruiġ sé arís dí
a raiḃ aon sgoláire ċo maiṫ leis
Dubairt sí go raiḃ 7 ní b'fearr.
Ċaiṫ sé seaċt mbliana eile agus
d'ḟiafruiġ sé arís dí a raiḃ aon
sgoláire ċo maiṫ leis.
Dubairt sí go raiḃ aon ḟear amáin
“Caiṫfiḋ tú imṫeaċt domsa cé
hé féin.”
“Tá,” arsa sí, “fear atá sa domhan
ṫiar a dtugann siad an Dabradán air

"Níl mé i n-ann blas a ṁúineadh ḋuit
aċ oiread céadna atá múinte agam
ḋó-san"

D'imṫiġ sé. Ḃí sé soiṫiġ a ḟiġ
aḃéile go ḃfeicfinn é go dtí a n-diaiḋ
fuair an am a d'fágaiġ sé aiċ soiṫeaċ bí-
fáilte aige roiṁe.

"Tá ḟios agam, anois" adeir an Rí, "gur tú
an sgoláire is fearr sa doṁan"

"Ní mé," adeir an mac, "tá fear eile
sa doṁan ṫar ṫú mar liom"

"Ní ċodlóċaiḋ mé aon oiḋċe go bráṫaċ
i n-éinḟeaċt leat aċ an oiḋċe anoċt go
dtéiġiḋ mé ḋon doṁan ṡear go
dtugaiḋ mé an Dalḃradán"

Ar maidin lá ar n-a ḃáraċ réiḋiġ
sé amaċ é féin ⁊ ċuir an t-srian
ċuile ċineál soiṫiġ i soiṫeaċ
ba ḃreáġṫa a ḃí ag seoladh ar Éirinn.
Ċuir sé fuireann leis ⁊ ḟág sé

a aġaiḋ ċun fairrge, bí sé ag ruiċeaċ
ar feaḋ dá mí ⁊ ní faca sé talaṁ
ná tráiġ. Duḃairt sé le duine dá ċuid
fear breaṫnuġaḋ uaiḋ — ba bréig a bí
ann ⁊ féaċaint an ḃfeicfeaḋ sé cosaṁlaċt
~~ar~~ le talaṁ ar biṫ ar aon taoḃ dó.
Nuair a ṫáinig sé síos anuas ar an
gcrann duḃairt sé go ḃfaca, aċ go
raiḃ an talaṁ an-ḟada uaiḋ
Ṫugadar aġaiḋ an ṫoiriġ ar an
áit a ḃfacadar cosaṁlaċt le talaṁ
agus ḃíodar ag seolaḋ díreaċ air
nó go dtáinigeadar i dtír.
"Gabfaiḋ mise amaċ anois," adeir
Mac an Rí, "⁊ siuḃlóċaiḋ mé píosa
den áit ⁊ fanaiġ-se nó go dtiocfa
mé ar n-ais le sgéala ċugaiḃ."
Bí sé ag siuḃal go raiḃ sé ag
tarrainġt ar ċúpla míle ón soiṫeaċ.
Conaic sé coill ~~a~~ an-árd tamall uaiḋ.

ar ḃí sé ag déanaṁ uiṗíċ. Nuair a ~~ṫáinig~~ sé go dtí an ċill cónaiċ sé an bean 7 T ceangailte do ċrann de na crainnte.

Ṫáinig sé ċun cainnte léi gur ḋ'fiafruig sé ḋí'n bean cén ċall T ḃeiṫ ceangailte ḋ'n ċrann.

'Tá,' adeir an bean, 'tá tíoráinaí a ḃeiṫ ina ċoimnaiḋe san áit 7 duine ar bí nać gcuireann a inġean ċuige le haġaiḋ oiḋċe tá sé leis an gcloigeann a ḃaint ḋe. Tá mórċéad ḋreiġiniḋ leanḃa tugṫa leis ċeana aige. Mé féin an tóċṫmiaḋ duine 7 sé ag iarraiḋ a ċeangal anseo mé go gcuirfeaḋ an tíoráinaí teaċtaire ina ċoinne nuair nać bainfiḋe an cloigeann ḋe féin.'

= "Cé'n ~~ḋearḟá~~ ḋeanfá," adeir mac an Rí, "dá dtugainn liom í 7 a ḋul abhaile?"

"'Sé an ċaoi a d'imṫeoċaḋ an t-anam as m'aṫair nuair a ḋ'feicfeaḋ sé ag troid mé."

"Déarfaiḋ tú leis gurb é mac Rí in Éirinn a sgaoil abhaile ṫú 7 go bhfuil mise ag ól ag troid an tSlánaiġ maidin i mbárach."

Ċó luaiṫ 7 d'imiġ an bhean abhaile agus í ag caoineaḋ le faiṫċíos, ṫug sé a aġaiḋ ar an ḃfoiṫeaċ arís agus ar a ċuid fear.

D'fiafruiġeadar ḋe cé mar ṫáiniġ an ċaṫ leis.

"Ní féadaim inneaċt a innseaċt ḋíḃ. 7 gcoinne claiḋim aċt ... foiṫeaċ a ṫáiniġ mé le ól a ṫroid. Sgrataċ aċt ann aċt ag caiṫeaṁ droċ-ċainnt le daoine bocta.

Ṫug sé leis a ċlaiḋeaṁ 7 ṫug sé aġaiḋ ar an gcaisleán iar an

áit a raibh an tSreathánaí seo ina
chomhnaidhe.

Bhí fear amuigh ag gearradh an choirleáin
agus chuaidh mac an Rí chun cainnte
leis.

"Gabh isteach agus abair le do mháighistir
a theacht amach go bhfeicfidh mé é!"

Chuaidh an gearrán isteach agus d'innis
sé dá mháighistir go raibh a leithéide
seo d'fhear dá iarraidh.

Tháinig an tSreathánaí amach agus
d'fhiafruigh sé de céard a bhí ag iarraidh
uaidh.

D'fhreagair mac an Rí go raibh gnó.
"Cé'n sórt gnotha a fear leat?"
arsa sé.

"Tá mé sáithte, bealach ar bhí a
dhriofúr thí," arsa mac an Rí.

"Fan," arsa sé, "fan go dtí maidin
imbárach go dtí a naoi a chlog

imbárach ⁊ b'féidir nach ionnuin leat a ghrodh."

"Tá súil agam," arsa sé, "go bhfanfaidh tú anois in éanfhuidh linn." ~~féd~~

"Fanfad," arsa mac an Rí.

Bhíodar a' tabhairt an óil ba láidre a bhí sa gcaisleán dó i gcaitheamh na hoidhche. Bhí beirt a' freastal air.

Ar maidin d'fhiafruigh an Tíreánaí de mhac an Rí céard é an nídh a bhí sé ionnton a dhéanamh.

"Tá mé ionnton imtheacht ⁊ a bhfuil in do ríoghacht a thaisbeánt ó chéile fós."

Bhíodar ag coimhéad an óil i gcomhnaidhe leis ar go dtí a naoi a chlog. D'fhiafruigh an ~~T~~íreánaí de cé'n sprealladh a bhí anois ann.

"Tá mé ionnton imtheacht a ghreadadh fós," arsa mac an Rí.

Chuadar anois le chéile insa bhfásach

tugadar láimh íochtair ⁊ láimh uachtair na
caranntaibh bhíodar ag ithe dá chéile
go raibh dúthaigh ⁊ dearcadh an lae ag
tigeacht bhíodar ag déanamh bogáin san
gcruadhán san bhogán bhíodar ag tarraing
tobraibh fíor-uisge amach tríd na
clochaibh glasa le méad is bhíodar féin
ag comhrugadh a chéile. Cuimhnigh mac an Rígh
ar féin. an céad iarrachd eile cuir
sé go dtí é n-a glúinibh é an dara
h-iarrachd go dtí é n-a básta an
tríomhadh h-iarrachd go dtí logan a bhrághad
Tá talamh ós do chionn anois adeir
sé, a bhuachaill
Is é an fear is fearr a connaic mé
ariamh adeir sé tá mé a síul a tabhairt
mo chailleachan duit is sé a bhfuil ann
uair agam ⁊ cuile sórt a mbainneann
leobhtha ach mé a leigeadh as seo
Rígh mac an Rígh anonn go dtí

(muinnire dubhairt sé) 13

a n-a chladaibh a rug a chiall sí
nuair a bhí sé i n-~~tír~~ [inne] gairbhe tóirnigh
sé ar an tréanaí 7 bual sé i
gcoimhnigheas a mhaill is a mhuinéal é
agus sgriob sé an closgainn dhá
bhí sé marbh tuirseach go bairr na
sróna 7 dubhairt sé go bhfanfadh sé
sa gcuibhre an oidhce sin go dtí maidin
lá ar n-a bhárach ach níor thuig sé ná
~~tar~~ fagfaidhe an caisleán [ug] 7 a raibh ann
fuinne bean an tSreanais; fuinnea sé
plan suas dubhairt sé leob a bheith
ag coimeád ól le coidhchin go
togaidh é gan blas ar bith le n-ithe
tar éis oidhche 7 gach lá bhí sé ag ól
maidin an ceirigh-thain le dearbhuigh
sí ga céad sgreacadh a bhí amuigh
ann.

Cheangladh sibhrín leacha mé
ní fuair é a gabhfadh gach ceangal

adeir sí aċ rópaí crua ċnaiba có
maiṫ is is féidir ḟagail adeir sí
Cuir sí triúr fear dá ceangal gur
ceanglaiġeaḋ a ċosa a lámha is a
muineál dá ċéile. Sé an áit a
raiḃ sí le caiṫeaṁ le fána aille
go mbáiḋí é.
An mórfarsar ban a bí suím
o n a ndiaiḋ ag an tréanaí nuair
a ḃíodar beiṫe saor ag Mac Rí Éireann
dúbradar naċ bféadfaidís féin a ḃeiṫ
ag breaṫnú ar dá báṫaḋ leis an am
a raiḃ sí ceanglaiġṫe réiḋ le caiṫeaṁ
amaċ leis an bfairrge taraig an bean
is rud aca go ndí é is cuir sí fáinne
ar a méar agus dúḃairt sí leis an fad is
ḋfanfaḋ an fáinne ar a méar naċ
mbáiṫfaiḋe í dá mbead a raiḃ de
maoṫanna ar fud na farraige a
bualaḋ air agus naċ gcaillfeaḋ le

fuair sé le ocras é
Caitheadh amach é le fána na
haille ar aghaidh a bhí ann sa bhfarraige
bhí sé ag imtheacht co headtrom
le corc ar bharr na farraige bhí
sé ar siubhal arís gur caitheadh
isteach ar carraig feadáin é agus gur
caitheadh an fad suas é agus d'fhág an
taoille é. Bhí sé sé mí ar an
gcarraig agus gan é indan cor na láimhe
a chorruighe. Chuaidh soitheach lá breágh
agus tagaidh a part triúir fear isteach
agus beam agus iad díbirthe ar an aistear
féin ag cuardach nó saorchar fathaigh
marbhuighthí sa lá iad agus bhídís beo
oidhche ar maidin lá ar na bhfathaigh
d'fhiafraigheadar co tuirseach do na
fathaigh ~~go mo~~ gur imbreadar go mbreathnuighidís
~~a~~ listeach ar fad na farraige féachaint
a gcarfaidhe ar thalamh ~~istigh~~ iad a

mbeaḋ sórt suipéir ciúin le fáil
acaḃ scaċaí beiṫ ag spórt leis na
sráid le breis cuiḋ gar don carraig
seo iad ar caiticis mac an Rí isteaċ
ann. Ní raiḃ aon gaḋ ann agus
dubradar go teinteidí bád fada
amaċ 7 go ttarraingeoċaidís isteaċ
go bfeicfidís an Carraig nuair naċ raiḃ an
soiṫeaċ ag corruiġe, bíodar ag rinnce
cum na carraige le bád beag agus
nuair a bíodar ar ġar don ċarraig
dubairt fear acaḃ leis an bfear
eile go mba cosmail le rud beo
a bí suas ar an gcarraig. Nuair
a ṫarraingeodar mar gaire dí, dubradar
go mba cosmail le fear a bí ann
agus go mbfeadfaḋ doiḃ a n-aġaiḋ
a ṫabairt ar an soiṫeaċ arís
faiċeáil go marbóċaḋ sé iad
Nuair a connaic mac an Rí ag ċuil

ag smuaineadh ar gearradh iad. Ní dhéanainn
sé ach airighe do léim agus a dul isteach
sa mbád 7 is beag nár báthadh sé í.
Cén sort duine mé féin adeir
daoine do na fir leis
Ní fear mé adeir mac an Rí go
sgaoilidh tú na ceangail atá orm
Sgaoiltear iad
Cén sort duine mé féin anois
adeir an fear :
Ní ghuidhbhraidh mé fear ar bith adeir
mac an Rí nó go ~~[illegible]~~ mbearraidh
tú an féasóg seo atá orm
i dtosaí
Bearr
Cén sort fear anois mé féin
adeir sé
Tabhair claidheamh anois dom le
mé féin a chosaint le [illegible]

go marḃóċaḋ siḃ mé. Ḃí ṫrí ḋuirriṁ
claiḋeaṁ aca sío le haġaiḋ troid na
bḟaiċaí. Ċuaiḋ fear aca síos i míḋiṫear
an ġróiḋig go ḋtug sé aṁus claiḋeaṁ
cuig mac an Rí.

Buail sé a ḋá ceann ar a ceile
7 ruiṫ sé ḋá leiṫ ḋí. Ḃí sé
ḋá mbrisaḋ gur brís sé an ceann
deireannaċ acaḃ.

Níl coir ceann agam ḋuit mar
mó adair duine aca 'ṫiċ ceann acú
caiṫṫe ar íoċtar an ṫróirig. Ċuaiḋ
sé síos 7 ṫug sé ċuige é. Ḃí sé
i ndon a ḋá ceann a ḃualaḋ ar
a ceile 7 ní briseaḋ sé é ḋá
mbeaḋ sé leis go bráṫaí

Ṡuiḋ sé síos annsin 7 ḋinnear sé
toib an mead a bí ioirbe ṫuiḋ
uige ó ḋimiṫiġ sé an ċéad lá
cum sgoile.

d'fhágfaiġ sé an ndóbran céim bealaiġ
a bí leob féin

Tá adar siad b'éigin duine
ṡuíċain ar an aiġí 7 an orlaoid
sro faiċi aċa ag bainic ar gcuid
talmann dúinn 7 tá cuid ṫearacab
marb ~~acab~~ againn ag ṡul faoi don
ġrian 7 ar maidin lar na báraċ
tá siad beo arís

Tagaiḋ siar n-aġaiḋ anois arais
an t-am céadna arís go ndagaiḋ mar
congnaim dób

Scol leob 7 níor sgoradar no go
dtagairgcadar 7 tar éis an áit céadna
arís faoi n-a gcuid talmana féin
Cuaiḋ an draoiḋeaċt a réiḋċaiċ a
mbaile dóib 7 duḃairt mac an Rí
leob go raiḃ sé có maiṫ dóib a ṫul
amaċ 7 féaċaint leis na faiġġ
a marḃuiġ có cabcan 7 ó ċaḋfaoid

Ċaiṫ ó caon duine acab, i gcoirneal
do féin 7 nuair a tairngeadar cun
a céile bí an oirean marb ag mac
an Rí leir an tríúr acab

Ní fearr duine dul a buaile anonn
alar an tríúr 7 ar an mbás ríe.

Tá muir a ṡúil a fanaċt annso
go mbeiḋ ṡiúl agam ceart tó
dó ndéanam rád beo arís.

Tuigim na horḋúi bí rean bean
7 rean fear tairngeadar ann poca
fuar eargail ag caon duine acab
7 mara ṡíl ann, níl aon duine
a duinfeaḋ fraon ar rin ann
nuair raib ag aige cól maiḋ le bí
rí arís

Ní tuibraḋ ní cead díb níor
mó a déanamh beo alair mac an Rí
le faitcíos go dtuibraḋ sí ar
iomarca triobloide dom

Ċuaiḋ sé a ṁarḃú aríst ní
go dtáinig sé go dtí an tseanḃean-
ḃán í ḃí roiṁe ṡo. Fuair sé greim
uisġe 7 nuair a ḃí sé caiṫte aiġ
ḋá ḃualaḋ faoi n-a gclaiḋe, Cuirim faoi
ḃreiṫ 7 faoi geasa ṫú a ḋul go dtí
aṫair na bfaṫaí 7 innsiġ ḋó gur
ṁarḃuiġ ṫú ṁáṫair na bfaṫaí 7 na
faṫaiġ féin. ṁarḃuiġ sé an tseanḃean
Ċuaiḋ sé go dtí aṫair na bfaṫaí
7 ḋinnis sé ḋó gur ṁarḃuiġ sé
ṁáṫair na bfaṫaí 7 na faṫaiġ féin
Sin é do ṁarḃú deireannaċ arsa
go ḃráṫaċ adeir an sean-ḟear
Nuair a ḃí an sean-ḟear gar do ḃeiṫ
marḃ aige Cuirimse faoi ḃreiṫ is faoi
geasa ṫú a ḋul go dtí gaḃair na
Gréige 7 innsiġ ḋó gur ṁarḃuiġ
ṫú aṫair na bfaṫaí ṁáṫair na bfaṫaí
7 na faṫaiġ féin

marbhuigh sé an sean fhear. Chuaidh sé go dtí Gabhar na Gréige agus d'innis sé dó gur marbhuigh sé athair na bhfathach, ~~m~~ máthair na bhfathach agus na fathaigh féin.

Bhí é go maith dearcannaí orthu go bhfathaí adair sí. Dionnsuigh sé féin agus iad féin a chéile go rabhadar marbh go dtí an Ceann Dearcannaí aige.

Cuirim sé faoi bhreith agus faoi gheasa thabhair an Ceann Dearcannaí a shiúl chomh fada le Cat na hUllmhaí agus innseacht dó gur mharbhuigh sé Gabhar na Gréige, athair na bhfathach, máthair na ~~bhfathach~~ agus na fathaigh féin.

Marbhuigh sé an Gabhar Dearcannaí agus d'imthigh leis go dtí Cat na hÉininaí. Nuair a tháinig sé isteach ag an gcat ins an uimhir ghalmhana sé an chaoi a raibh

an cat ṫíos insan luaiṫ ⁊ a raiḃ
de luaiṫ le ḟáil ann ina ṁullaċ agus
gan oiread na friġde ann.
Tá sé có maiṫ dom a innsint
duit adeir mac an Ríġ gur ṁarḃuiġ
mé gabair na creige, aṫair na ḃfaiṫċe
máṫair na ḃfaiṫċe ⁊ na faċaiġ féin
Breaṫnuiġ an cat indiaiḋ a leaṫtaoiḃ
aníos air ⁊ ċraiṫ sé baiḋ ċéad meadaċain
de luaiṫ as féin
Sin é do ṁarḃuiġ deireannaċ, adeir sé
arís go bráṫaċ
D'iompuiġ sé féin is an cat a ċéile
Ḃí an cat dá cur go mullaċ an
tiġe ó'n ċaiḃ tarraing. Ar an dara
buaiḋ sé an ḃuaiḋċaíl air agus
nuair a ċuir an cat marḃ
cuir sé fleaġ a ḃí i mbarr ċruiḋbaill
isteaċ faoi cleoċaí ṫiġe an Ríġ
agus nuair sé a ċroiḋe a ṁac air

an urlár 7 tuiteadar le chéile caillte annsin

Ar maidin lá ar na bhárach ins an am a dtáinig an ghrian fear fó go dtí an bháire fuaradar na fathaigh marbh 7 gan tuairisc ar bith ar iníon an Rí.

Siúrtha, adeir fear acab is maith na bhfathaí a mharbhuigh é.

Nuair a beodar a dtorannaí fuaradar máthair na bhfathaí marbh. "Athair na bhfathaí, siúrtha," adeir an fear eile, "a mharbhuigh é."

Casadh athair na bhfathaí marbh leob.

Cuirfidh mé geall adeir an triomhadh fear gurb iad gabhar na Gréige a mharbhuigh é.

Fuaradar gabhar na Gréige marbh.

Níl pud ar bith beo anois le na mharbhú adeir fear acab ach Cat na Mhuirnaí

Tairngeadar go dtí an mianach Ghalmna

agus conaiceadar an cat marbh 7 bhí
a gceann imighthe uaidh acab 7 gan súil ar bith
acab leis. bíodar a dul amach an doras
nuair a bhreathnuigh fear acab isteach
7 connaic sé a bhróg ~~a dul~~ ~~amach~~ sínte le taobh
an chait

Thugadar leob a dtuaigh 7 thosuigheadar
a gearradh an chait nó go bhfuaireadar
mac an Rí 7 bhí poitín Íocshláinte acab
Cuireadar isteach a chloigeann ins an
áit céadna arís 7 chraitheadar
braon as an bpoitín air 7 bhí sé co
maith 7 bhí sé riamh

Dubhradar annsin go raibh sé co
maith acab a dul abhaile Tainigeadar
abhaile 7 bhí a mbéile réidh ag an
dreifiúr rompa leagtha amach ar
an mbord

Dhuisigheadar sí a fhaobhar 7
d'fhiafruigh mac an Rí dóibh go bhféachadh

codlaḋ go ḟuaiṁneaċ arís go ṁaiḋin. Ar
maidin lá ar na ṁáraċ duḃairt Mac an Rí
leis féin go gcaiṫfeaḋ sé fáil fíora
eile a ġnóṫaḋ. Duḃairt an gruaig dreaċáir
leis go raiḃ ceart aige a ndeireaḋ
a ṗósaḋ agus rud ar biṫ có fada is
ḃí aca go dtuḃraiḋ sé é ar ais
a ṫeabas le ċruinniġ sé dóiḃ.
Sin rud nár ḃfuil maiṫ i ndon a
ḋéanaṁ adaṁ Mac an Rí. An ḃean
a ṡáḃáil n'ánam dom a ḃfuil a fáinne
ceangailte ar mo ṁéar i gcóṁnaiḋe. Sí a
ṗósfas mé ac ṡall mé d'ṁnáċaiḋ
nár ṗósfainn aon ḃean go ndeagainn
abaile go ḃfeicfinn arís. Nuair nár
ḃfuilmid i ndon tada a ḋéanaṁ duit
adaṁ an gruig dreaċáir gutḃrammid
an póitseaċ duit ó ṫála go
ḃfuilimid fáin le fanaċt agat
go ḃeaċaiḋ annseo.

Amaċ leis an ngrúip i n-aiṫiḋ leis
gur aiṫreaḋ an soiṫeaċ ċun
seolaḋ dó go raċaḋ sé a ċur a
mbeannaiġ leis nó gur imṫiġeaḋ
ar a n-aistear

Caiṫ sé trí seaċtainí nuair
a d'imṫiġ sé ar aistear talṁana
gan bád ná puinn ar bith faoi
Bhí an-ḟuinneamh ann. Is soiṫeaċ ag seol
ar an mbealaċ ceadna agus é féin
féin a seolaḋ. Maidin an dara lá
bhí sé suas leis 7 ní deaċaiḋ
sé bhar ar bith ċun tosaiġ air
Nuair a bhí grian a ċur i dtalaṁ
bhí sé a' teaċt gar d'oileán 7
ní raiḃ ḟios aige cé ab ḟearr dó
teaċt ar fosgaḋ an oileáin go maidin
nó coinneáil a seolaḋ mar bhí sé
Nuair a bhí an t-oileán gar do ḃí

caiṫte aige táinig an soiṫeaċ a bí
a seolaḋ i n-aiceaċ le taoib an oileáin
agus ċaiṫ sí amaċ a h-ancaire agus
nuair a ċonnaic mac an Rí í ar ancaire
táinig sé féin timċeall ⁊ ċáinig
sé ar ancaire insan áit ċéadna
tamall uaiḋ. Nuair a bí a ċuid
seolta ceanguilte aige ċonnaic sé
ag siubal suas ⁊ anuas ar bord an
tsoiṫiġ ⁊ conaic sé naċ raib aon
fear insan soiṫeaċ eile aċ aon ḟear
amáin ⁊ é ag déanaṁ an ruid céadna.
Má tá mé indon a ḋéanaṁ tubhais
mé isteaċ ar bord an tsoiṫiġ agus
uair mac an Rí ⁊ é ag cainnt
leis féin. Nuair a bí sé ag brat
ar ḋul sa léim isteaċ ar bord
an tsoiṫiġ ag an bfear eile ċonnaic
sé é ag pliż suas anuas an tsoiṫiġ
⁊ ag rit amaċ ar crann seolta an

ċéad ngaol 7 a ḋul go léir ar an
oileán

Ní ḃfaca aon fear aṁáin aon blas
idir mac an Rí 7 é ag caoineadh leis féin
nár ṫiocfaid leis a ḋéanaiṁ, ag tabairt
suas pearse agus a ḋul go léir san
áit ceadna amaċ ar an oileán

Ċó luaiṫ 7 a ċonaic an fear amuiċ
é ag teiċeaḋ ní ḃfaca sé aċ
éiriġe go léir 7 isteaċ leis go léir
i gcoiṫeaċ Mac Rí gan fhios Ċas mac
an Rí ar a ċos 7 ċuaiḋ sé féin
go léir ina ḋiaiḋ 7 ar a teiċeaḋ
isteaċ go ḃí poll ar ḋruim an
fir sin. Ċó luaiṫ 7 ṫáinig sé sa
gcoiṫeaċ ní ḃfaca an fear a ḃí
istiġ roiṁe aċ an poll a ionnsaiġ
agus é a ċur faoi ḃéal an poll

Ċaiṫ mac an Rí dá oiḋċe 7 dá
lá faoi ḃéal an poll aige. Maidin

dá mac an Rí

an tríomhaḋ lá ṫóg sé an poca ⁁ 7
ḋéiriġ sé dá léim 7 ċuaiḋ sé amaċ ar
an oileán

Tá mo ḋóċas agam díot anois
a ḋar mac an Rí aċ ní ḃeanfaiḋ
muir níos mó ḋíḃ aċ déanfaiḋ muir
pnd lear go ngeall go mbaiḋ mé
indon a ráḋ nuair a gabfar mé abaile
go hÉirinn nár ċoraiḋ aon ḟear ariamh
liom co maiṫ liom féin. Tabraiḋ
mé leat do ġoiteaċ

D'éiriġ sé dá léim 7 ċuaiḋ sé isteaċ
breaċ 7 ṫug sé aġaiḋ ar Éirinn
ins an áit ċeadna ar ḟága sé
ḋfága sé a ġoiteaċ féin ina ḋiaiḋ
bí sé .i. a ṡiubal is a ġnoṁ mireaċa
ariamh nó go ndeáinig sé isteaċ
go hÉirinn ins an áit ċeadna
ar ḟága sé bí a ḋeaġ 7 an
~~oireaḋ~~ fo daoine Toċta aimniċ uile.

tá aige féiċsint an Neachtain cosmalacht
ar bith agus tairrig sé ruḋaí i ngan
fhios dóibh mar geall ar ceo mar a
bhí ann ní ḟacadar ag tigeacht é
Simbeal sé ruḋaí ag sé na áiteanna
ar ndóiġ níor ċuir a fuair sé í
ní ṁar a ḋéanaḋ sé é tosnuġaḋ
a peirsteacaí baile sé ḋubairt an
t-athair nach mbainfeaḋ sé féin don
focal ar go mbeaḋ a bhfáil píce aige
bhí an bhéala sá leagan anuas ins
an am ar simbail an fear ruḋaí
7 porta ar a ġualainn aige 7
leag sé uaiḋ ar an urlár é
Siuḃ ruḋaí ag béala adeir mac
an Rí [illegible] béidir go bhfuil
tamall simbalta agat có maith
liom féin

Ní fhéadfainn mé [illegible] béasa
a dtar an fear a raibh an porta

aige aċ an béarla a ṫuigfeaḋ mo ṗóca féin. Sin aḋ fear a ġaḃfaḋ ag innsint sgéal nár mbeiḋ aon focal Béarla ann ó n-a ṫús go dtí n-a ḋeire. Ḃaiḋ mo ṗóca-sa ṫuigsint san am sin ⁊ líonfaiḋ mé mo ṗócan.

Anois adeir Mac an Ríġ is mar an fear a ṫagann cé fada leis an bfear atá innsint an sgéal a innsint ṫagann sé ag innsint sgéal ṫagann sé leis san am a ndéanfaiḋ sé ceann sgéal i dtosaiġ ḃí sé dá innsint nó go dtagann sé go dtí an fear a cur dá oiḋċe ⁊ dá lá faoi ḃéal an ṗóca sé. Ḃaiḋ sé an fear ab'fearr é a ċasaḋ arís leis ac ainnsin adeir sé ċuig mé naċ a ṡíoċeaċ adeir sé nó

ṁaḃruiġim nár casaḋ fear ar biṫ.
liom có maiṫ liom féin agus ġá
ċoiṁṫaṫuiġeaċt sin féin ní ḟaca
mé aon ḟear ariaṁ is cosúla leis
ná tusa ⁊ an post atá agat
Tusa an fear céadna adeir
an fear ⁊ siad é an post céadna
Tá mo ċuid beaṫa-sa ḃruiġṫe
adeir sé ⁊ is ḟaḋ mé mo ṡíaġ
ar mo ċuid féin agus tusa an
fear a ḃí ná a torruideaċt, an
ḋaḃradán Nóiḃ ḟiúntaí liom ann
a ṫreoiḋ mo ṡíoġaiḋ féin nó
go ḋúisiġinn, i láṫair ṡíoraí go
ḋtrioṁṫinn ann
Ṁaḋraḋ léir n-a ḃiġíní bíoḋar
ag ġul annsin ag trial a ċéile
Cuadar annsin 'na mbeirteaġairgidenea
i ngreim ina mbeapa Claiḋeaṁ. Nuair
a ḃí sé an ḋo ḃeag ní raiḃ ḟeo

acab cén fear an fear ab fearr. Bhíodar a' troid nó go dtáinigeadar cum bruaċ aibne a bhí ann. Rinne an daḃradán tarcoinn de féin ⁊ ċaiṫ sé é féin amaċ san abhainn. Rinne mac an Rí madra uisge de féin ⁊ bhí sé amuic de léim ina ḋiaiḋ. Rug sé h-uaċ an daḃradán ina béal ar an talaṁ. Rinne sé fear de féin arís ⁊ rinne mac an Rí an rud céadna le dul faoi do n' ġrian. Craiteadar láiṁ le ċéile ⁊ dubhairt gach fear acab naċ raib fios ceac cén fear acab ab fearr.

Bhí mé ag dul abhaile anois adar an daġradáin.

Ní bhí adar mac an Rí. Ġronnfaiḋ mise do ḟoireaċ arís ort.

Sheol sé 7 tug sé aghaidh ar an domhan
siar san áit céadna ar fágadh
sé.

Tá súil agam anois adeir an Rí
nach gcorróchaidh mise arís go
bráthaċ

Ní féadfa mé é sin a dhéanamh
leigean m'bean a saor dom san
am ar ceanglaigheadh mé 7 ar caitheadh
le fána na haille mé acht
na fairrge 7 a bhfuil a fáinne
ar mo mhéir a shábháil m'anam

Nuair a bhí sé innsighthe don áitreabh
aige sé an cás ar dhubhairt sé
gur aige a bhí an ceart

Ná fan moimint ach maidin
i mbárach 7 gabhfaidh mise leat
go dtuga mé leat go hÉirinn
an bean sin

Cuadar ins seolaċ ar maidin

agus mar sceoradar 7 mar níor chomhnuigheadar
nó go dtarraingeadar lena ghealach céadna
a raibh mac an Rí teagaisce roimhe
sin.

Bhí sé ag siubhal nó gur chuir sé
tuairisg ar theach an fhir seo go
dtáinig sé féin 7 a athair annsteach.
Nuair a d'innis sé cé a bhí ann
ní chreidfeadh sé go é nó
go bhfeicfeadh sé an fáinne.
Nuair thug mac an Rí dó sé
níor fheadar an fáinne a bhaint
de do mhéar nó go mbainfeadh
mise díot é.

Ghreadail a raibh sa teach leis
agus gan na gcríoch Cú Luan 7
rug sé go ar grab sé de
mhéar é. Sin é an t-am ar chreid
sé gurbh é a bhí ann. Caitheadar
an oidhche sin go grinn le f.

grian le sgéalaiḋṫe grian le caiṫeaṁ
bíoḋ trom suan 7 sloṫcodlaḋ blas
na meala ar gaċ uile ġreim 7 gan
aon ġreim tar dá moiḋe tar éis
an ġrian lárnaḃaraiċ le moiḋe ná
sin a ḋéanaiġ mac an Rí. Ruaiġeadar
amaċ iad féin. Pósadar 7 ṫángadar
ar ais go hÉirinn a n-aṫair féin
Tá siad mar sin ó ṡoin d'imṫiġeadar
sin 7 ṫángaiġ mise.

8/11/1931

Ċuala an sgéalaiḋe an sgéal seo ó Micil
Mac Ṁaṫġaṁna a bí i n-oileán Máirtín.
Tá sé caillte le dá bliain déag i dteaċ
ṁuinntire Uí Ṁaoilmín san áit ċóir.
Cuala sé dá ṁúinteoir é. Fear déanta
scolta a bí i Micil. Sé a ċur sé teaċ seo
é ag obair le scolta.

Na Sgeirdí

Nuala Ṡeoige

Tá cuisle an-ċaol idir Sgeirda an ġáirdín agus Carraig an ġáirdín. Ní ċuala mé aon duine dá ċaiteaṁ (de láiṁ) ariaṁ aċ bean a raiḃ Nuala Ṡeoige uirṫe. Bí sí ag baint creannaiġ ar na Sgeirdí. Ċaiṫ sí an ċuisle de láiṁ. Ní raiḃ aon tuirse ann mórán. Ní raiḃ an láiṁ ċó leaṫan aċ nuair a ḃreaṫnóċá síos ann ċuirfeaḋ sé faitċíos ort. Bí an ċuisle ċó doiṁin. Bí fuinneaṁ ag Nuala. Níor ċaiṫ aon fear ariaṁ an ċuisle aċ í féin

Na Sgeirdí

1 An Sgeirde mór
2 An Sgeirde láir
3 Sgeirde na leabéo
4 Sgeirde an Tobair
5 Sgeirde an ġáirdín
6 Carraig an ġáirdín
7 Dún Gudail (an taoḃ ṫoir)
8 Dún Pádraic (an taoḃ ṫiar)
9 Dún Ruaḋáin
10 Dún Faoille
11 An Mullán Fraḋáin
12 An mullán cam
13 Mullán Ṗeadair
14 An Mullán Sgoilte
15 Dubleac Sgeirde
16 Mullán Ṡéamuis Ṁurċaḋa
17 Maom ḟéidhm (maoiḋm)
18 Maom Ṡeáin Ní Ċeallaiġ

na Sgeirdí.

19 maiḋm Ġaoiṫ
20 an leaċra ṁór
21 an Tonn ġeal (an Tuinn ġeal)
22 Carraig a' ṁíle Sgoilrige
23 Carraig a' ṁíle
24 an bolg ṁór
25 an Ċómra
26 Mac Seáin ṁic Ṗádraic
27 an Mac Ruaḋálaċ
28 Carraig ṁíċíl ṁic Eoin
29 an Mullán duḃ
30 na Mulláin ċaimiġeaċ

gluais

1 an ċloċ is mó ⁊ is airde. Gabfaiḋ farraige ċaiṫte os a cionn

3 Mar ġeall an báid a ḃeiṫ ag teaċt isteaċ ann coiméad fad an leaba a ḃfeictí bád ann oiċe-oiḋċe.

4 Uisge báirṫiġe sa tobar. Ní ċeapaim gur fíor-uisge é.

na Sgeirí

an ġluas (ar lean.)

9 an Dara ceann is fuide siar

10 ar an taoḃ ṫoir de (9)

11 an Ċarraig is fuide ó ḋeas

12 Tá sí inaice le (11)

17 Ní ṫriomuiġeann sí aċ le dí-ṫráġ rabarta mór.

18 Triomuiġeann sí ar ṁallṁuir

19 Triomuiġeann sí le dí-ṫráġ rabarta

20 An Leaċa mór – triomuiġeann trí ṁullán dí,

21 Tá an Trian Ġeal i lár báire idir Cruaċ na Cara 7 Dubh-leac Sgeirde. An Ċarraig is contuḃairtiġe ar fad acu.

22 An ceann is fuide siar ṫuaiḋ

23 Is mó í ná (22)

24 An bolg mór – mar ġeall ar an séideaḋ a ġníos sé. Is faoi atá fascaḋ ar ċúl fear

26 ar an gcolba ó ṫuaiḋ

30 Sorn ndeas ó Ḋún Ruaḋáin

Carraig a' ṁíle Sgoiltiġṫe

Báḋ a ḃí ag teaċt san oíḋċe ag déanaḋ ar an talaṁ ó ṫuaiḋ. An fear a ḃí ag gabáil an ḃáid ḋubairt sé go raiḃ sé i n-aice an báid a ċaraḋ go raiḃ sé ag teaċt ar an gcarraig a ḃfuasda sciar ḋuḃaiḋ de na Sgardí.

Tá an míle uaiḋ fós, adeir an sreaċáir

Ní raiḃ ann aċ go raiḃ an focal as a ḃéal nuair a ċonnaic sé an ċarraig ḋfuagair sé ar Ḋia agus ar an Maiġdin Muire go raiḃ sé báiḋte. Ḋfosgail an ċarraig agus ġaḃ an báḋ amaċ tríd an carraig amaċ. Tugaḋ Carraig an ṁíle Sgoiltiġṫe ainnsin uirṫi.

Maom (Maiḋm) an amadáin

Maom Ṗádraic Uí Caona. Ní ġluaiseann Maom 7 ní ḃuaileann sí aċ ar oibriú fanaiġe

Na Ríġeaċa Ṫír a ḃfuil feaṁainn ċad as fós, Ṫír ṫanaiḋe i n-aice le Carraig a' ṁíle.

Bealaċ Ṁíċíl Ṁic Eoin.

Míċeál Mac Eoin agus fear de Clainn Ṁic Con Rí — Fáicín Beag — réiḋtiġeadar amaċ iad féin ag ḋul ag marbú leaḃán. Ḃí Fáicín Beag i gceann an báid, é ina ṡuiḋe ar an seas tosaiġ ag breaṫnú uaiḋ amaċ ar an ḃfarraige.

"Tá rud feicṫe agam adeir sé, naċ bḟaca mé ċó luaiṫ seo sa mbliain ariaṁ, leaḃán gréine ag dul suas idir Cruaċ na Caoile agus Cruaċ na Cara."

Ag dul síos dóiḃ ag Leicbreaṫ 'ṡeaḋ' ċonnaiceadar é. Ṡeas Fáicín Beag ag ball an báid ag bun crann ṡíṫe an tseoil tosaiġ. Baḋ éard a ḃí i bḟáicín beag nua-aorṡaí.

"Tá spiúca ag imṫeaċt faoi n-a ḋruim seo," adeir Míċeál Mac Eoin. "Is ann atá an tsleaġ le ḋul."

Is ag Fáicín a ḃí an tsleaġ.

Ċó luaiṫ agus tarraingeadar suas ní ḋearna féicín beag aċ an sgleaġ a ċur ann, ċóṁ fada is ḃí le ḋul aca. Ċuir sé ann dein lappaiḋ sin í.

Seas sé anonn ar ċá an caile agus ċorruig sé ag leigint cábla leis an leabáin gréine agus ċó luaiṫ agus ḃí deire an ċábla tugṫa leis an leabáin gréine ḃí sé ag imṫeaċt ċó tréan leis an mbád go raiḃ sí baiḋte go dtí poll an Bowsprit tar éis a raiḃ de ballaster ionnta a ḃeiṫ leagṫa síos ar an sean ḋarnó. Níor ṫóg sé aċ leaṫ-uair ó cuireaḋ an sgleaġ ann nó go raiḃ sé ag glanaḋ amaċ tóin Sgarda Ṁóir agus ġaḃ sé amaċ idir ḋá ċarraig taoḃ ṫiar de Sgarda nár raiḃ ann aċ bealaċ báid leiṫreiġ agus ṫug sé an bád ina ḋiaiḋ. Níor buaileaḋ an bád i n-aġaiḋ na carraige. Ṫáinig sí slán

ṫríd an gcuisle. Ḃí Mícheál Mac Eoin ag
gabháil an báid. Ní ṫeacaiḋ sé aċ fad ḋá
ṗíosa fangaiġ san am ar ḟuiġ an liabán gréine
caillte ar ḃarr na farraige. Ṫarraingiġeadar
aníos ar an gcábla go dtáinigeadar có
fada leis an liabán gréine gur ċeangluiġeadar
ċun tosaiġ 7 ċun deiriḋ é gur ḃaineadar
an aob 7 an ola go dtugadar isteaċ sa
mbád iad. Léigeadar an breac go tóin
an ṗoll.

Árduiġeadar a gcuid seol agus ṫugadar
a n-aġaiḋ le gaoiṫ anoir 7 anoir aduaḋ
ar Ċeann Léime le haġaiḋ Caṫair na Mart
leis an ola a ḋíol ann. Bíodar feirmiġṫe
ag cur dī ḋeaġ lár na bóṫaċ ann agus
daiċ bpuint fiċead an fear saoiṫrigṫe
acab. Ṫóg sé dhá lá ag teaċt abhaile
mar ġeall ar an ngaoiṫ a ḃí
rómpa. Bíodar uiliġ i ndub-ḋíṫ ar

agus an bád feirrige acab i bfosgaiḋ uair do
ġrian a ḋul i dtalaiṁ san tseaċtṁaḋ lá
Tugaḋ bealaċ Micil Ṁic Eoin ar an gcuisle
idir an dá ċarraig greanaiṁ ó ṡoin
agus Carraig Micil Ṁic Eoin ar an gcarraig ṫiar
agus an Mullán Dubh ar an gcarraig ṫoir

Aiṫnigṫear an ballasta siar i ndeire an
báid sa gcaoi go gcoinneóċaiḋ siad ceann an
báid árduiġṫe, mar bíonn an leabáin gnóṫe
ag ḋul doiṁin go dtigiḋ sé go tóin an
ṗuill. Má buailtear ar an doiṁin ceart
é ḃféidir go ngabfaiḋ sé ḋá ṁíle ḋéag
ṡiul má cailltear é. Má buailtear ar
an tanaiḋe é marḃóċaiḋ sé é féin
i n-uair a ċlaig nó roiṁe i n-aġaiḋ
tóin an ṗuill. buailfiḋ sé an talaiṁ.

Bí sé sgéal fear sa leigean tád ar an sleaġ
a ḃí sáite sa leabán ag féiċin bras agus níor
ġearr sé an téad mar connaċtar dó go

mbeaḋ an fear a ḃí ag gabáil an báid i ndon í a ċasaḋ dá mbuailfeaḋ an leabán an ċarraig. Ġab an leabán an cuisle amaċ díreaċ agus ṫug an bád ina ṡtad

Bíonn maiḋe aca leagṫa aca ar an mbreacż hook i gceann an báid leis an téad a ġearraḋ dá mbeaḋ ~~a~~ aon ċontabairt go mbáiṫfeaḋ an leabán an bád.

An t-Eancaire ar na Sceirdí.

Tá eancaire ar an taobh ó ḋeas de Ċarraig Sceirde i n-áit a dtugann siad Béal na Leobía ó ḋeas air. Eancaire soiriġ agus slabra mór air. Tá sé abfad faoi uisge. Sé is dóiġ go dtáiniġ soiṫeaċ sa t-sean-aimsir ann, gur ċuir sí eancaire ann agus gur briseaḋ í. Má briseaḋ an soiṫeaċ ní ċuala mé aon tásg air, aċ ní ḟéadfaḋ sí í féin a ṡábáil ann. Tá an t-eancaire greamaiġṫe. Ċonnaiceas an t-eancaire go minic agus feamainn fásta air.

Bí fear ag iasgaċ ann 7 nuair a léig sé an dorugha amaċ agus ní raiḃ ann aċ trí nó ceaṫair d'ḟeaḋ nuair a ġreas sé. Ċonnuiġeaḋ sṫróc air an ċéad am — ní ṫáiniġ an dorugha sin ċéad lasraiḋ. Ní raiḃ cosṁalaċt ar bit air an iasg gur ġreamuiġ sí daon rud aċ gur ċeap sé gur d'adṁuid a ċeangbuiġ sí nó de rud éigint bog mór sgríob í mar

sgríoḃfaí cloċ í. Ḃí sé ag ceapaḋ gur long
ḃriste a ḃí ann.

Na hÉanlaiṫ ar na Sgeirdí

Tá na Sgeirdí lán le héanaċa, cailleaċa dubha — sin iad na duib-éin — éanaċa eile, roilleaċa, faoileáin, ruiṗiníní (puffins) bróigill, gearrbróga, ⁊ máirtíneaċ na hola.

Bíonn éinín cladaiġ ar déanaṁ na fuiseoige ann. Is éinín glas, éinín tíre, é (Riabóg ċladaiġ) "éan naċ leagfainn aon truimnear ann".

Bíoḋ fir ag marbuġaḋ éanaċa ar na Sgeirdí fadó. Ġabaidís i dtír sa lá ⁊ d'fanaidís ar na Carraigreaċa san oiḋċe go mbeiridís ar na héanaċa san oiḋċe. Ċuiridís cor feirrinn i muinéal an éin agus bainidís streaċailt as le n-a marbuġaḋ faoi Ḟéil Máirtain marbuiġtí iad

Bí fiġeadóir ann naċ ċaiṫ bróg ariaṁ. Bí sé i ndon dul de léim ar bád ar ċarraig dá mbeaḋ na farrṫinn ċó tiuġ le féar ar an gcarraig. Tugaḋ amaċ oiḋċe F le

go ngaḃfaḋ sé ar na Sgarḃí ag marḃú éan. Caiṫfiḋ tú fanaċt i do ṫost gan smid a laḃairt, ać ag ṡiúlóid i do stocaí. Tá na héanlaiṫ ar ḃruaċ na haille agus nuair ḋéanann tú gleo ar biṫ níl le ḋéanaṁ aca ać iad féin a ċaiṫeaṁ síos sa ḃfarraige.

Cuireaḋ an fiaḋaḋóir i dtír agus ní ḟaca sé na héanlaiṫ beag ná mór. 'Cá ḃfuil siad?' adeir sé le F. agus a ṡeanḃlaosc air.

Ḋeaṁan éan a d'fan ar an gcarraig nuair ṁúiġ an ḟarraige air féin. Ḋóbair gur ṁarḃuiġ na bádóirí an fiaḋaḋóir.

frap aille = ledge.

Naonḃar ban ar na sgeirdí.

Ċuadar naonḃar ban amaċ ar na sgeirdí
ag baint ċreannaiġ. An bád a ċuir amaċ
ar an gcarraig iad ċuaiḋ sí ag iasgaċ
ḃí sí le teaċt ċuca tráṫnóna. Ní raiḃ
sí i ndon teaċt ċuca nó iad a ṫabḃaċtáil
le holbrú na fairrge. B'éigin dí dul
aḃaile. Níor ṫáinig aon ḃád ċuca i n-imṫeaċt
naoi n-oiḋċe agus naoi lá ḃí an ḟairrge
ċó fiaḋáin sin agus duḃairt ċuile ḟear
a raiḃ a ḋuine féin ann naċ ḃféadfaidís
gan a ḃeiṫ caillte. Maidin an deiċmhaḋ
lá ḃí an ḟairrge ciúin agus duḃairt
an ḃean seo bean de ṁuinntir Ḟaṫarta
máṫair Sheáin a Ċóca, go ḃfaca sí iad.
Ḃí sí 'na seasaṁ ar Ċaorán na hÁirde
agus duḃairt sí leis na gadhla gan faitċíos
a ḃeiṫ orṫa go raiḃ na mná beo,
go 'raiḃ sí féin ag breaṫnú orṫa ag dul
síos nuair a d'imiġeaḋ an ḃriġ agus

ag baint ġlac ċreannaiġ agus á ċur aníos arís ar ṁullaċ na carraige nuair a d'ḟeicidís an ḃruiṫ ag tiġeaċt

Ċuaiḋ an bád amaċ agus ceaṫrar fear léi na mná a ṫógáil. Bí an ndoinbior beo, mar dubairt an bean a ḟear ar an gcaorán. Bí a ngiall cuiġe aca dá ḃárr ḃeiṫ ag congailt na gcreannaiġe i gcóṁnaiḋe. Ní rabadar ċó maiṫ is bídís go ceann coicíse ina ḋiaiḋ sin tar éis teaċt abaile.

Sa ḃFóġmar a ṫárla sé. Ṫug an Ceannaiḋe Fionn a ṁallaċt d'aon duine a ṫruirt oiḋċe Ḟóġmair. Ġan oiḋċe Ḟóġmair ar an gCeannaiḋe Fionn.

Sundaí timċeall na Sgeirdí

Tá cuisle fairsing idir Dún Gudail agus Sgeirde. Ṫiocfaḋ long ann.

Sunda Ċarraig a' ṁíle idir Dún Pádraic agus Carraig a' ṁíle.

Cuisle na nDúnta idir Dún Ruaḋáin agus na Mulláin Coiṫigeaċa

Sunda Carraig a' Ṁeacain taoḃ tiar de Carraig a Ṁeacain

Bealaċ na Sraṫar ar an mbealaċ go Sgeirde

Glas na bFuirsiún, cuisle eile

An ṁuirṗáisteaċ ḋomain an cuisle is glaine

Loċán Duḃ Leacair, bád beag indon dul ann.

Ṁeacan

Bealaċ Ṁíċíl Ṁic Eoin.

Bailiúchán Sheáin Mhic Ghiollarnáth 056
Áras Charna

Maiṫ i n-aġaiḋ an Uilc

Bí ḋá ḋuine uasal fadó 7c
na mílte bí ḋá ḋúṫa aca teorainn
ar ṫeorainn le na ċéile. An lá
a n-aireoċaḋ leo a mbeiṫ a bṫí
ag baile ḋá mbeaḋ an lá go breáġ
ṡiúbladís amaċ i n-éinfeaċt. Bí
feilmeara ann a c ar ḋúṫa an ḟir seo
7 bí mac le fiċe aige. Bí an
ḋá ḋuine uasal an lá seo a
siúbal a' bóṫair 7 dearc siad an
mac le fiċe bliaḋain i gcás
a spréalaḋóireaċt
Feiceann tú anois adeir a
ḋuine uasal seo a raib siad
ar a ḋúṫa bfuil insiġ gan ṫeir ar
bí adeir sé le feicéal air
ar a ṫalaṁ níos mó
ná an fear. Daoine sin

[illegible] le céad galún
níl [illegible] first preference

fód ar bac leic fód casta ar an iomaire

Céard nach go [illegible] fógairt
daoine [illegible] do clann
do mhac [illegible] ar bith

bí [illegible] maith do [illegible]
dá raibh ann

Shabh dúileann ? [illegible]
mo dhúileann

bog [illegible] [illegible] bogfhéileann
[illegible] } le haga
[illegible] }

mac 7 fic le aon athair 7 aon
mháthair amháin - gan bréag.
adeir sé, ní féidir a fógairt cad
ach gcloisfeamaois fear 7 fic ar
mo dhúil féin ina bhfuil com
maith leobhtha
Dá bhfaigheadh, adeir sé, ní
clann aon athair 7 aon mháthair
amháin iad.
aontuighim leis, ach sé
ach fágfaimid [illegible] É sinnsear
7 do chuibhreann fear 7 fic a
ghabhail ina bhfuil có maith
leobhtha
Cén gall a cuirfear [illegible] go
n-gcloisfeadh
Cuirfidh mé mo dhúil
in aghaidh do dhúile
bhíodh sé ina mhargadh, ach [illegible]
ach caithfidh [illegible] a bhí ann

Siubhladar isteach isa bhaile
isan tigh a raibh na fir
ag ól.
Doinnig an duine uasal
an scéal sin. Tosnuigheadar
ag gáirí agus ag breathnú
ar a chéile – bhí cónaí ar
an mac is sine 7 ag an mac
is óige ar na saoi ndaoine dhíog
eile agus Séan an t-ainm a bhí
orthu Tadhg 7 Domhnall
Ceard a dhéanfas muid anois
Tadhg le Domhnall
Ceard tá sibh a shíl a
dhéanamh anois.
An a caitheamh cloch uaim
Ta a spáirnéail cnáimh
nó a bualadh bair
Cuirfimid a bualadh
bair sibh ad. an ...

Cairfimid ar n-aġaiḋ a ceaḋú
ad. Doṁnall
Bíoḋ annso amaṫaċ
ad Taḋg ag a ḋó ḋéag a ċlog
agus imṫeoċamuid taoḃ amuiġ
ċun an t-aḋair sárra
Nuair a ċuadar abaile tráiṫnóna
7 ḃíodar a roinnt dinnér.
ġlaoḋ an ṗéal don aṫair
Sin ait na ngaḃfaiḋ síḃ
ao. 'sé. Nach ait a ḃí an
t-éadan adeir sé a ġeaċt
có fada liḃ nuair a ḃí síḃ
ag liḃai ġil sé mo ċuid
talṁna a ḃaint díom.
Nuair a ċuadar ag ḃaint ar
maidin lá ar n-a ṁáraċ
ġuirtíodar síos 7 ċuircadar
a gcompáirt i dteannta
a ceile. Is mór an ṁó

ach Tadhg an ngearrna[?] aireach
is geárr go dtagaidh an Dá
Duine Uasal
Well cad fhéad[?] ach ach an
ngearrna
Shíos[?] nár ghnás[?] ach Domhnall
gabhfaimid[?] ina shuidhe lean[?]
Cén lá a bheas an baire[?] sco[?]
ar bun ach Sé.
Sé lá ó inniu ach an Dá
Duine Uasal.
Dimigh an Dá D. U. ina
mbealaigh féin 7 ghníd fiad-fan[?]
(an mac is sine[?]) síos airíg[?].
Anois ach Tadhg ach sé céad
chaoi a n-imtheochaimid ingan[?]
fios dóibh [illegible]
Cuirfimid[?] amaċ[?] a gcuid
bróga 7 a gcuid ceimán[?] ins[?]
an oíche roimhe

ġabfamaoid dá uair ȧmh le
le ar maidin ag obair nuair
tigse na ċéadaoin muid
roiṁe ⁊ beiḋ an obair ḋéan
áinn
Ḃí sé ḃí an fear báire
aca an oiḋċe roiṁe
leagadar amaċ a gcuid bróga
⁊ a gcuid camán agus a
dó ḋéag a ḃí an báire le
tóraiġ daiċ roiṁéad roiṁ an
dó ḋéag tráṫ siubal an mac.
'n-a ḃíċ ḃreaċ ġeata na
páirce. Dá ḃuille a ḃí le
buaiḋ ar a liaṫróid ag gaċ
aon comlán (gaċa fear)
Ḃí sé ráiḋte go raiḃ trí
míle duine a ḃreaċnuiġ orṫaḃ
nuair a caiṫeaḋ suas a
liaṫróid ċuir Taḋg amaċ í

⁊ ġáiriġ an dá comhluċt annsin
le ċéile nuair a caiṫeaḋ suas
airís ⁊ ċuir Dómhnall amaċ ⁊
ní raiḃ níos mó iná timċeall
Siubal an duine uasal anonn
treasna na páirce Ṗóg sé
láiṁ gaċ aon duine den duine
ar fiċ ⁊ ḃreaṫnaiġ sé anonn
ar an duine uasal eile
Ní raiḃ an méad sin abfad
dá ḋéanamh aige, ⁊ do
mairṫ ní d'iaċa
Siubladar amaċ ġeata an
páirc an ġreasaiġ ir fiċ.
Lean an duine uasal iad
ó a dúbhairt sé, níl sé ag imṫeaċt
nuair sin uaireanta ṫug sé léim
ag an ċaċ mór uait nó do
ḃfuaradar do ċéar ⁊ ḃuan
le n-ól ṫug sé fiċe

ġní ḋo ġac aonḟear acab
Anoir ad sé na hólaigid
aon daor go dtigid sibh abaile
bíḋ teaċ leanna romhsa ar
an mbealaċ. Cuadar isteaċ
ann ⁊ d'óladar tamall. Bíḋ
sé ina oíċe nuair bíodar
in aice an baile
Tá fios agat go raiḃ uair
anois aṫair Tadg go fuil innid
innsiġe
gaḃamuid isteaċ sa ngroḃdol
aṫair Domnall mar tá a fuil
an tsíḋe ⁊ codlocamuid tamaill
innti
Bainfid mar ḋíom mo
ḃróga anois all Tadg ⁊ gaḃfa
mé ag Tairteaċ mar an dóigh
ináirde go fagca mé ceard

fuí ar bun aige
Sdaḋ go ḃfuil sé a ráḋ
leis an sgeanbhán sé an áit
a ngeibhfaiḋ ~~fad~~ seo anois a ċodlaḋ
ins a sgioból nuair a ġeobhfar
mise ina gcodlaḋ uaḋ adhbhse
gnáthaiḋ mé teine don sgioból
Cuimniġ ar Dia agus ar do leas
ad a máṫair
Téiriġ ċuig a ċodlaḋ anois
ad. sé go beo tapaiḋ
Druiniġ le taoḃ agus druim
sé go na dreasamhaċ é
Bhí sgioból ag cóimarsa leabhab
sgaráni uaiṫab Cuadar
a ċodlaḋ ins a sgioból go
maidin agus nuair a d'éirgeadar
ar maidin bhí sgioból a
n-aiṫin trí lasaḋ

Tear dá focal ó at. Tadg, i Rinn-
ise mar dá ... gealladh
Ceard a deanamar anuid anois
at. Domhnall
Cuirfimid ar gcrónú pónairí
7 Deanfa is tolar dúinn
d'fhuiligh le ... ar ... ceadair
i gcomhangar na gceirde bóthair
Rinneadar ... féin creaiceadar
lámh le n-a céile bairneadar
gealladh dá céile ach go bhfaigh
... i gceann ... a béar-
ar a dó déag a chlog Mar an
... ar ... le céile
ní mórán achair d'an bóthar
bhí siubhalta ag Domhnall
nuair a thainig sé gan ... (?)
a raibh aige dá chleamhnas
Dearc sé thar ar a gcomhairleach

tá mo ḋóṫain daoine ceanna agam
dá ndeanaim obair bainte
ach Doṁnall ar sé a gcoinneoċá
mé
Coinneoċaiḋ ar sé agus cén
ċiall duit a bheiṫ a rá
mar sin ar D. go bfuil do
ḋóṫain daoine ach
Well mar sin féin ar sé is
coinneoċaiḋ mé ṫú
D'imṫiġ na fir 'sa gceann a
ndinnéir agus ṡuiḋ Doṁnall
síos ar cloiċ
Ceard tá uait a ḋéanamh
annsin ar an duine uasal a
bí ag déanamh na ceirte
Níl mé ach nuair ar sé, ar
an obair agus níl aon áit
lóistín tóġa fós agam le

go ngeoḃḟainnse mo ḋinnéar
Siuḃal leat isteaċ liomsa
ag an duine uasal
Ċuir sé lám ag a ġéagar é
7 d'órduiġ sé a ḋinnéar a
ḟáġail réiḋte ḋó
Nuair a ḃí an dinnéar cuirṫe
air ṡiuḃail sé amaċ 7 ṡiuḃal
an duine uasal amaċ 'na ḋiaiḋ
ċoimeadar a ċainnt
Maise ar Domnall ar sé an
duine uasal a ḋeanamh na cúirte
seo
Is mé ar sé
Sílfeá ar Domnall ar sé
gurb í sin cúirt ḃreág a ḃfuil
mé innte
Níor codail neart ná mo
ḃean ná m'ingean ná
mo ċlann cailíní ar sé

non néal mar a gcuirfí sin
le trí bliana
Shílfeá gur aireach an rud
é sin ag Dómhnall
Well níor chodail sé. Is le
rud atá dá aireachtáil inne
Sé éir a d'fhéadfainn mur
áireach dhon bhaile mór chuile oíche
a codladh
Cuir mar fiche duine á
faire sin ó dhuine go duine
Thug mé fiche punt gach aon
fear acu agus nuair a thángadar
ar ar maidin bhí an fear
sin báite ar maidin 7 na
fiche punt leagtha ar an
mbord le n-a ais
'á d'fhuagairt fiche punt domsa
anocht anocht ag Dómhnall
7 gabh mé féin dá faire

Nuair ní bhíodh a fhéil caithte 7
gan mille a chailleadh
Tiubharfaidh mise an focal duit ach. Ó
nách gcaillfear mise
a dtiubharfá mé neart solais
dom ach sé, cupla leabhar le
bheith dhá léigheamh
Tiubhradh ach an duine sin. 7
an rud a bhí mé a thabhairt
do chuile dhuine aile acab, buidéal
fuisge ar feadh 15 bliadhna dtimcheall
níl mise a bhacadh le fuisge
ach ó.
Well go dtagadh dhá oidhche ina dhiaidh
chuir ach an duine sin, nuair a bhí
sé a dhul ag imtheacht
Tháinig an cailín anuas
~~[illegible]~~ coinnle aice, leabhair,
agus buidéal fuisge 7 bhí
teine ina dtanna roimhe sin aca

Shuidh sé síos cois na teineadh
dó féin 7 thosnuigh sé a' léigheamh
leabhar de na leabhra ag a dó
a chlog san oidhche [illegible] an chuid
~~[illegible]~~ go [illegible] ní cosamhail
inniu í seo a d. D.
Buaileadh [illegible] ar an doras
[illegible] [illegible] [illegible] i ndiaidh
an ad. Domhnall. Má tá
teine a teastáil uait
tá sí annso agat, má tá
do dhóthain fuinneoige ag teastáil
uait tá sí agat. Má tá
aifreann ag teastáil uait
tá sé annso le [illegible]
Sin é an uair a shiubhail sé
isteach.
Seanfhear breágh [illegible] gléasta
is ea an fear so. Fear ~~[illegible]~~

a chonaic mé le trí bliana
fuair fiche fear bás sa [illegible]
síos gan aon tsiocair ach mar
fuair siad
Ceart tá é ar sgríobhadh ort
a Ḋómhnaill, nó bhfuil tú [illegible]
san saoghal seo. "[illegible]" ad[illegible]
Ceart a chur amach ó thír, a Ḋ.
Ḋómhnall
Ḃain mé talamh sa [illegible]
go [illegible] . Ḃain mé
[illegible] sa [illegible] go
[illegible]
Sin [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] a Ḋ. [illegible] le Dómhnall
go [illegible] mé [illegible] [illegible] an
[illegible] a bhfuil mo ċroidhe óg
[illegible], [illegible] bhfuil [illegible]
ort [illegible] [illegible].

Ní bhíodh faitíos ar duine
ar bith ag dul ag breathnú ar ór
a bhfaiceann sé an coirnéal
gan amhras ar. fear na cinnte,
tá a fhios [illegible] ór [illegible] ar. [illegible]
[illegible] sé an [illegible] sé a
Tomás mac [illegible] Dearfa sé
leis an [illegible] a chur
mé ar a [illegible] [illegible]
go h-[illegible] [illegible] a [illegible]
[illegible], na [illegible] a bhain
mé amach go [illegible] [illegible]
é a [illegible] [illegible] ar an [illegible]
Tá a fhios ale ór ins an
gcoirnéal seo 7 bheidh sé [illegible]
aon féin
Nuair a fuair an mac an
[illegible] geal [illegible] sé ag a [illegible]
go bhfeiceadh sé [illegible] Domhnall

beo Seán ʼsé ag ceann na scairde
bhfuil tú beo a dhuine chroidhe
ad. sé.

M'anam go bhfuil ad. Domhnall
chuala sé fuar go dtí é — ar
airigh tú nó an bhfaca tada
aréir.

D'airigheas ⁊ chonnaiceas ad. D.
Céard a bhí ann ad. sé
T'athair ad. sé
Céard a rinne sé ar bhealach
ad. sé le go dtainig sé
ag an
Léig an Liogra seo ad. D.
agus bás féin agat é
Is breag an gábhadh a bhí ~~aige~~ idir
é sin a dhéanamh ad a mac
bhí neart ~~...~~ aige ach ná
féin áinne cheir chuir sé é

Ta ṡíd ann-sa cér ċuir sé
é Ad. Domnall
Dinnéir leis 7 sgaoil sé
Don mac an áit a raibh an
Dá soiṫiċe óir. Ḋfága
sé ceann acab le haġaiḋ na
gcloganna Toc ar an, a bain
sé amac go hEagcórac
7 ḋfága sé an ceann eile
amarsa ad/ D.
Feadfá mé rigé ar an gcaingi
seo anois ad/ sé 7 í a
sgoraḋ
Feadfaiḋ Ad. Domnall ad/ sé
Cóiġeadar na cláir ar an urláir
Tugadar aníos an dá ṡoiṫiċe
óir
Nár a fear ṡí ... an
duine uasal a ḃoṫa
mhingean?

Nuair a bhí an ob dóigh thuas
bhíodar a dtigeacht d'oinne go
daire falach frioraise
Tainig i ngolla céile mhíg
anois ad. Tóig ach sé ar
dóigh liom go bhfuil mo
ghreatháin D. bás tuigthe
N'ainm nach bhfuilim ad.
D. go bhfuil mé annseo
Creaitheann an tacair 7 an
iorstam láin leobhab
anois ad. an tacair ad is
féadfa mé tíce gabhabhas
tabhainn a thabhairt dob
teach bhoithrí caird 7 caoraigh
d'imigh leobhab in Arabhig
leir. Bhí D. Domhnaigh bréag
7 é ag éirighe a gnéth
é féin 7 a mháistir tréan

Conaic sé fear boċt ag tiġeaċt
ag an ndorus ag iarraiḋ a ċodac
Tainig an caitlín aníos 7 d'innis
sí do Ḋómnall go raiḃ duine boċt
ag an ndorus ag iarraiḋ déirce

Taḃair déirce dó, ad. sé
Nuair a ḋiompuiġ sé amaċ
ón ndorus sin é an uair
a ḋ'aiṫin Dómnall gurḃ é
a n-aṫair a ḃí ann
Ġlaoiḋ ar sin ad. D. leis an
gCaitlín
Dílfeá nać lá go ḃrí a ḃíṫ
ag siuḃlaċt ó na doirsiḃ ag iarraiḋ
déirce nó a ḃfuil aon
muinntir agat?
Níl faraoir ad. sé aċ léiġ-ṫear
sgaṫain orm. Ó nać ḟios ḟile agam.

Cá bhfuil siad anois ad. D.
Bhrisigh mé 7 dhóigh mé iad, ad. sé
Cá bhfuil do bhean ad. sé
Fuair sí bás le briseadh croidhe ad. sí
ar maidin leat iad feiceál
anois ad. D.
Níl siad le feiceál anois ná
ag aon duine eile
Tuige nach n-aithnigheann
tú mise do mhac tú ~~óige~~ sine
Nach bhfeiceann tú an ball
dearg atá faoi bhun mo
chluasa tá fios sin agat
sé
Siubhal uaim anois ad. D.
7 spáinfidh mise an fhír
duine eile duit
Chuadar [illegible] na tighe a [illegible]
ann [illegible] go bhfaca sé iad

Ó duine go duine
Cuir an píce tríd ar an
g-oċtṁaḋ mac le duine eile
do na-dearṫáraca
Ní ċuirfeaḋ, ar sé, maiṫ an
aġaiḋ an olc

Coinniġeadar é.

Peadar Mac Ṫuaṫaláin
22.7.1929

~~an tsruṫ a ṫig féadar~~

~~ar [illegible] meaḋon~~

Ioṫlainn faiċ sellagarda

Ní ġuirtear an téad a mbainfear í di
ar an t-earraċ.

Ní ṁuimhneaċ mé ⁊ ní laiġneaċ mé
aċ Abalṫaċ as Contae an Ċláir
Abalṫaiġ daoine a mbeiḋ
tarrlaidiṫeaċ ⁊ drochdeadóireaċ aca.
Abalṫaiġ = Ultaiġ a ṫáinig as an
taoḃ ó ṫuaiḋ d'imṫiġ ó ruaigiḋ

Bean Peaidín Séain Larry.
Tobar Caoċáin i n-Inis Tiar
Leaba Caoċáin
An tsruṫ a ṫig féadar air.

Ní raiḃ ionnam aċ gur ċuir na ainṫ-ainmí
ionnam.

~~Mac Giollapádraig~~

Derrynea 10/-

Ml. McDonagh: I went into Mongans and had a drink yesterday. I left & came back to where fight was going on. I took McDonagh away. Mogan's is a shebeen Newthers is sub-postmaster of Bealadangan

John Joyce: I met Ml & Wm McDonagh

Tomas Mc Donagh: Bíomar ag ól i dTigh Mógáin."

~~40/-~~ ~~30/-~~ 41

Wm McDonagh: ~~50/-~~ 40/-

Eis ~~20/-~~

(40)

10/- 7
20/- 4
40/- 1
50/- 2

Hugh Walsh
Lettermore na Coille
Gaedhgeoir maith

~~Gaeḋilg~~

log an ime

(45) Maircíneaċ (5/-) (5/-)

níl aon ġiolla agam]

bí bó agam
a raib a cuir
bruiġe.) ||

ingne an linn 31
Roinnc.

Dair an Féid

Ml Ó Confaola = íniġ mé an linn 31
(Roinnc)

7/
7/=
9/=
7/=
14/=

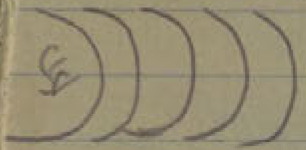

ag tarraing an
cheann rés a
glacaḋ uaiḋ

Cuir mé mo
ḋó
cheann
leaṫ-taoḃ
ar sgáṫ mac
mo ḋreiṫír

ní maiṫ sgéal ar biṫ gan
an dá sgéal a leagan in éinfeacht

Lorg an loit
ar an gcas

Sroichead
go muinnear Dhrada súile

briste

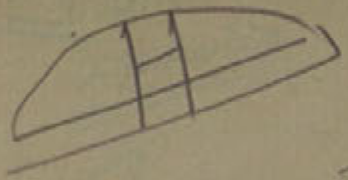

32 mls

Borr an fhéid

Brighid Ní Donnchadha
gnáthúil
Shuncáil sé mé (níor) 7 leag.
sé mé 7 buail ar orm
Chaith sé cloch liom
Bris sé mo chab / ló

Joe Connolly: thug ar dh'1 7 shuncáil sé

Pádraic Mac Donnchadha: 2/A

Máire Nic Donnchadha

tá an [illegible] an
barraí in [illegible]

Sgt ——

I ndiaidh
folan ...
120 gla.

dorreadia
dorreadia

dorrean ~~...~~

£10 £10 £10 £10

Gárda Ó Catháin = I saw four
man running from a still
bíg me i ~~...~~ 60 gla
~~...~~ do nuair a connaic
mé folán

fforsgeacz

500
500

25,0000

7436248 2726

47	343
	329
542	1462
	1084
5446	37848
	32676
	5172

cogúlach mór áiteamh

Peadar nua-aoise

gaoithcaoigh mí-caothamail gcu
Dair a Gabáirín sin cad na hOrannaigh

ina fhear nod.

Pádraic mór Ó Conceanainn 7 Fudaig

trí chéad daoine a bhí le cur sa
dtoga Ó Conceanainn Ó Leidhe 7 Ó Conifadh
7 an bhuille talla i n-am lasdéa.

Loibhre Lobhaí

an lá ina ghéagla gan bun de báil de gaoi
airgead ag bualadh ar an gceannaighthe

tá rang de tá ios daoine.
Aitheann Peadar
Seainícan Peadar

Cen punál
i chár ...
mí ádarsc reo
inn.

béarfaidh an tsúgne lán dá ghrian bruinnigh do
ghlór binn ag gabháil fonn

caoinfeadh mná lé an oidhche sin í ucó
i n-ann an croidhe a sgrúdú,

Máthair ghabh ag gol os cionn a huncail.
dubhghar bán a chasaigh amach ag caoineadh na bhfear a bádhadh
Fanna Rua ar Dún na nGéige
an Clóca

Ceann a balla sceachag i n-gallain
ag dul amach i mbéal a dheig nua.

Bailiúchán Sheáin Mhic Ghiollarnáth 057
Áras Charna

Micilín Mac Donnċaḋa
as Roisín na mBan loċ
Cárna

D'innis na sgéalta atá
'sa leabar seo.
Aṫair, a Sean-aṫair agus a
Máṫair a d'innis an cuid is
mó de na sgéalta dó.

Irish Folk Lore Institute * 1, Hume Street, Dublin *

c 3000

Taḋg na buile — sé sin Taḋg Ó Flaiṫbeartaiġ a bí 'na ċomnuiḋe 'san Áird Ṁóir le Cárna

Irish Folk Lore Institute * 1, Hume Street, Dublin *

Sgéal I

Ní raib aon ċriaċraċ móna 'sa domhan mar san Áird ní ṫiubrfaḋ Taḋg cead do aon duine fód de a bainnt 7 ní bainfeaḋ sé féin aon fód de — soir i gCura na hÁirde Móire a bainfeaḋ sé a ċuid móna 7 ṫugaḋ sé siar abaile le bád í. Nuair a ṫiocfaḋ a gcinnreaḋ sé an áit a gcuirfeaḋ sé an bád soir 'sa gcrumpán atá ag droiċead Coill Sáile agus bíoḋ daoine a tabairt aire dí aige. Bí máiġistireaċt aige ar a taob tíre ar fad ċom fada is bí a bealaċ ag imṫeaċt agus ċaiṫfeaḋ ċuile duine rud a biṫ a déarfaḋ Taḋg leis a deanaṁ. Bí daoine mar beaḋ saiġdiúir aige freisin. Duine a biṫ ansoin a beaḋ go maiṫ as, a mbeaḋ beiṫiḋiġ nó rud a biṫ mar sin aige ṫiubrfaḋ sé uaiḋ iad, ní ṫiubrfaḋ sé uaiḋ ar fad iad ar ndóiġ aċ ṫiubrfaḋ sé leis an méid a ṫeastóċaiḋ uaiḋ féin faoi láṫair. Bí

fear ansoin a bí ruiċiġṫe na ṁáirnéalaċ
fear a ṫóiġeaḋ san áird a b'iseaḋ é. Bí
an fear seo 7 soiṫeaċ a gabail siar druim
an lomaire agus ċuala sé an ruim a
d'eil é a caoineaḋ san áird. Ċuir sé
ialaċ an ṡoiṫeaċ a ṫabairt ar a
mbeirṫeaċ buiḋe. Cuireaḋ amaċ le báḋ
fada 7 léim áird é 7 ṡiubail sé dó'n
áird as sin go dtáinig sé ċoim fada
leis a' mbean seo. Nuair a ṫáinig sé
isteaċ aici d'aiṫin sí é. "Dá dtiocfá
ċoim fada liom-sa tá seaċtmain ó ċoin"
adeir sí "d'féadfainn caoi maiṫ a ċur ort
aċ ṫug Taḋg na buile cróca mór ime
a bí a'm uaim agus bó a bí a'm ṫug
sé leis freisin iaraċ inné". "Ó bí fios a'm
go raib ~~raib~~ rud eicint ort" adeir sé
mar ċuala mé do ċuid caoineaċán aċ
méas tú a bféadfainn deanaṁ suas leis
a' ngearrlín atá ann." "Níl fios a'm" adeir

sí. "beiḋ sé le feuċaint ann anoċt"
adeir seisean. "Níl mise a gabail a
tabairt aon triáil dó. Má feudaim
bealaċ a ḃiṫ fágailt air anoċt fágfaiḋ
mé réiḋ é". An oiḋċe sin nuair a bí
leaṫ na h-oiḋċe caiṫte ṫáinig sé ag
doras Ṫaḋg na buile 7 buail sé é. D'eiris
an cailín agus d'fiarruig sí cé ḃí ann.
D'inning sé dí. "Cá ḃfuil Taḋg na buile
'na ċodlaḋ" adeir sé. "'Sa leabaiḋ ċúl
ṡuas i mbarr an caisleáin" adeir sí.
"A dtiúbhrfaiḋ tú na h-eocraċaí dom"
adeir sé. "Is maiṫ liom tú 'gá n-iarraiḋ
orm" adeir sí. Cuaiḋ sé suas i mbarr
a' tiġe agus marbuig sé Taḋg le sgian.
D'insiġ leis ansoin go ndeaċaiḋ sé go
dtí an soiṫeaċ agus bí Taḋg marbaiḋ
lá 'r na ṁáireaċ agus gan fios cé ṁarbuig
é agus ní raib aċab ansoin aċ é ċur.

10/1/31

Taḋg na buile
Sgéul II. Faoi Ḋéanaṁ an Caisleáin.

Nuair a bhí Taḋg na buile a ḋéanaṁ a caisleán ṫáinig fear óg isteaċ i dteaċ 'san Ṁúrḋ agus bí sean fear istiġ roiṁe. ~~Dhm~~. D'fiafruiġ an sean fear de cé'n ċaoi a raiḃ an caisleán a gabáil ar aġaiḋ agus cé'n ċaoi a raiḃ sé leagṫuiġṫe amaċ. "Tá" adeir an fear óg "Oileán de ar aġaiḋ Cill Cruaiḋ na Cara, agus Oileán ar aġaiḋ Cill Muiġ Inse agus Oileán ar aġaiḋ Cill Ciaráin agus Oileán ar aġaiḋ Cill Muiġ Ros". "Ní ġaḃfaiḋ Taḋg a ḃfad mar sin go sgaillṫear é" adeir a sean fear.

10/1/31

sgéul faoi
Domnall Ó Flaiṫearta — Dreáṫair
Taḋg na buille. Ḃí sé ina
Comnaiḋe i Maiġ Cuilinn

Ḃí Domnall Ó Flaiṫbearta seo ina ċomnuiḋe ar súil a bóṫair i Maiġ Cuilinn agus ~~ḃí~~ ní ḃeiġfeaḋ sé duine a ḃí ċaiṫris san sgéul nuaiḋe eicínt a ḃainnt ḋe. Ḃí dreáṫair eile ina ċomnuiḋe in aice le Uaċtar Árd. Ḃí fear a teaċt as Uaċtar Árd an lá seo agus carr móna aige a ġabail go Gaillim. D'fiarruiġ Taḋg ḋe a raiḃ aon sgéul aige. "Níl" adeir sé "aċ go bfuil a léiċiḋ seo ḋe fear ḋe na Flaiṫbearta caillte i Uaċtar Árd". "Sin dreáṫair dom-sa" adeir Domnall. Ḃí carr eile a teaċt ó Gaillim agus bairrille fuisge air. Stop ~~Taḋg~~ Domnall a' carr agus d'fiarruiġ sé cé méad é luaċ a' bairrille. Lébrí cé méad a leag a fear air. Níor rinne Taḋg aċ a lámh a cur ina póca agus é íoc amaċ. Leag sé an bairrille ar a' mbóṫar agus ċuir

10/1/31

Sé <u>Cóc</u> ainm agus 'séard dubairt sé "Is cuma cé ólfas 'sé Domhnall a d'íocfas". Sin sean-focal atá san áit seo ó ċóin

Flaiṫbeartaċ eile abí ina ċomnuiḋe
ar loċ Scannuib i gCárna

---

bí an fear seo ina ċomnuiḋe ar oileán a balla ar loċ na Scannuib. bíoḋ sé ar nós mar bíoḋ Taḋg na buille, — a tabairt rudaí leis. bíoḋ daoine aige agus báḋ le ḋul isteaċ is amaċ. bí fear ḋe ċlainne ~~Congaile~~ Confaola ṡiar an Iorrus Mór. bí clainne Confaola ar fad marbaḋ ag na flaiṫbeartaċ aċ a fear seo aċ ṁair sé seo agus ṁarbuiġ sé féin. Triúr ḋe na flaiṫbeartaċ in Iorrus Mór. Nuair a ċuala sé faoi an bflaiṫbeartaċ seo abí ar loċ na Scannuib ṫáiniġ sé aniar agus bí gléas caiṫte aige. bí cara raiṫnig taob amuiġ ḋen oileán, luiġ sé inte seo agus bí an raiṫneaċ ċom hárd agus naċ raib aon feiceál air. ní raib mórán aċair idir an ċora agus an t-oileán. bí cloigeann luaiḋe ag a.

bḟlaiṫ bearṫoċ seo agus ċuile maidin
ċuirfeaḋ sé an cloigeann seo anuas ar
a ċloigeann féin go mbreaṫnuiġeaḋ sé
amaċ tríd a' bhfuinneóg. Dá bhfeicfeaḋ sé
ansoin aon duine naċ dtaiṫneóċaḋ leis
ċaiṫfeaḋ sé agus mar a bhfeicfeaḋ bain-
feaḋ sé de an cloigeann luaiḋe a ṫabairt
saoiṫe dó féin. An maidin seo nuair a
ḃreaṫnuiġ sé amaċ ní faca sé aon
duine agus bain sé de an cloigeann
luaiḋe agus nuair a ḃreaṫnuiġ sé
amaċ an aiṫ-uair spréaċ Mac a Con
faola leis agus maruiġ sé é. Leanaḋ
10/1/31 fear lorry Mór ansoin aċ ċuig sé na
h-aoba uaiċab.

~~Cais~~

Réamon a Túrla agus na Flaitḃeartaċ a bí i gCaisleán <u>sé na hIúr</u>

Bí easgan a teaċt ar Loċ Coiriḃ agus ní raiḃ aon ḋuine 'gá ċur i Roilig Uaċtar Árd na'í sí iṫe. Cailleaḋ máṫair triúr de Clann Ḋonnċaḋa agus bí Réamon an fear a b'óige de'n triúr. D'fiarruiġ Réamon de'n ḋreáṫair ba sine a raiḃ aon misneaċ aige a ḋul a faire a ṁáṫar ná de'n dárna ḋreáṫair. Duḃairt ċaon ḋuine aca naċ raiḃ. "Gaḃfaiḋ mise ann mar sin" adeir sé agus ṫug sé leis a ċlaiḋeaṁ. Ċuaiḋ sé taoḃ istiġ de'n dorus a bí ~~taoḃ~~ ḋul isteaċ 'sa Roilig agus 'sgearr a bí sé ann nuair a ċuala sé an feadaíl. Nuair a ċonnaic sé an easgan a' teaċt d'éist sé ariaṁ léiṫi go raiḃ sí taoḃ istiġ de'n dorus. Ansoin ṫairrinġ sé an claiḋeaṁ agus ṫug sé píosa de'n <u>línḋéar</u> a bí ar ċionn an dorus leis. Bain sé an cloigeann de'n easgan agus d'eiriġ an cloigeann agus ~~ċuaiḋ~~

fuair sé greim ar a ṫindéar. Ṫug braon
ḋe'n fuil ar ṁéir Réamon agus ḃain sé
an ṁéir ḋe féin. D'fan an cloigeann an
sin ariaṁ 'sa saoġal gur ṫug an
tiasg ḋe na cnámanaiḃ agus d'fan na
cnámanna i bfosċuġaḋ. Nuair a ḃí an
méid sin déanta aige ċuaiḋ sé abaile.
'San ám seo ḃí na flaiṫbearta a ḃí
i gCaisleán <u>Ḋe na Niúr</u> a ṫabairt rudaí
uaiḋ ḋdoiniḃ eile. An lá seo ṫugadar
beiṫiḋiġ ó ṁuinntir Réamon a Ċúrla.
Dubairt Réamon leis na dreaṫaraċa go
raiḃ sé ċoin ṁaiṫ dóiḃ beó nó marḃ a
ḋul agus na flaiṫbearta feiċeáinc. "Tá
ceaṫar a'inne ann" adeir sé "triúr
a'inn féin agus an buaċaill agus tá
ceaṫar ḋe na flaiṫbearta ann." Ċuaiḋ
siad ċoin fada leis a' gcaisleán agus ḃí
siad taoḃ amuiġ ag a dorus agus
ċuala siad an ṁáṫair agus an cailín

a ċainnt taoḃ istiġ. Ċuala siad an
máṫair a briseaḋ cnáiṁ agus a baint a
smior aisti. "An té íosfas an feóil"
adeir sí "ní ólfaiḋ sé an anṫraiṫ".
Níor rinne Réamon ach an doras a
ḃriseaḋ le cloċ agus a ġabáil isteaċ "Is
fíor ḋuit" adeir sé leis a gcailleaċ.
D'ionnsuiġ an t-oċtar a ċéile ansoin.
Níor ṫug Réamon triál a ḃiṫ d'éin fear
a ḃí ingreim ann féin gur marḃuiġ sé
é. Ċuaiḋ sé ar ċoruiġeaċt a ḃuaċaill
ansoin le faitcíos go mbeaḋ a ḃuaċaill
marḃuiġṫe. Ḃí an fear a ḃí an éadan a
ḃuaċaill leaguiġṫe agus slaċ ar a
muineál. Nuair a ḃí an ceaṫar marḃuiġṫe
acab agus ansoin "ní'l fios a'm" adeir
Réamon leis a' tseanbean "céard a
ḋeanfas muid leat-sa". "Is cuma ḋaiḃ"
adeir sí "céard a ḋeanfas siḃ liom - mar
beó ná marḃ ċaoi a'ḃiṫ a ḃfuiġfaiḋ

mise mo ṡásaṁ a ḃaint ḋíb bainfiḋ mé
ḋíb é. Marḃuiġ siad ansoin í. Nuair a bí
Réamon píosa 'sa mbaile ansoin ċuaiḋ sé
ar margaḋ na Gaillime lá agus nuair a bí
sé aníos ag Maġ Cuilinn a' teaċt abaile
ṫáinig bean taoḃ ṡiar ḋe ar a' gcapall.
Níor rinne sé aċ a sgian a ṫarraingt ⁊
í ṡáṫ. "Ṡíl mé a Réamoinn" a deir sí
"naċ raiḃ tú ċom claiḋeartha agus naċ
dtiubrfá an darna sáṫ uait". Ṫug
sé sáṫ eile ansoin ḋí agus ní ḋearnaiḋ
sí aċ é marḃuġaḋ ar a ḃpoinnte. (Níl
sé ceart an darna sáṫ a ṫabairt ḋó
ṫaibse. Níor ċeart aċ aon tsáṫ amáin
a ṫabairt ḋó agus an sgian ḟágáil ann).

11/1/31

Sgéal eile faoi na flaiṫbearta agus faoi Muinntir Laoiḋe. Níl fios ag an sgéalaiḋe cé'n áit a raiḃ na flaiṫbearta seo ina gcomnuiḋe

---

Bí naonbar mac ḋe na flaiṫbearta seo ann agus an t-aṫair agus triúr ḋe triúr ḋe ṁuinntir Laoiḋe agus an taṫair. Ċuir an flaiṫbeartaċ duine ḋá ċlainn ċoin fada le muinntir Laoiḋe (mar bí marc marbuiġṫe acab) ag iarraiḋ cuiḋ ḋe'n marc a ċur acab. Ċuir sé sgéula acab duine acab féin a ṫeaċt leis mar ní ḋeanfaḋ sé a ṁac féin ċoin beag agus go n-iarrfaḋ sé air an feóil iompar. Nuair a ṫáinig an flaiṫbeartaċ óg ċoin fada le muinntir Laoiḋe séurḋ a rinne siad é ṁarbuiġaḋ agus a ċloigeann a ċeangal suas. Ċuaiḋ duine acab leis an gcloigeann ag na flaiṫbearta agus dubairt an ċuiḋ eile leis é leagan ar a' mbord raḋ gurb sin í an feóil agus siubal amaċ. Nuair a fuair siad an cloigeann

ansoin lean an naonbar seaḃ mac Uí
Laoiḋ. Nuair a ċonnaic acair muinntir
Laoiḋ a teaċt iad. "Teiġiġí rompab anois"
adeir sé leis a ġlann "agus bainiġí
triúr astab ar a ḋul siar díb. Teaġaiġí
ar ais ansoin agus bainiġí triúr eile
astab ar a ḋul aniar díb agus ní
beiḋ aċ fear ar a ḃfear an uair sin.
"Aċ" adeir sé marḃóċaiḋ mise an sean
flaiṫbeartaċ agus cuirfiḋ me mo lámh
~~ti~~ isteaċ ina bolg." Ċuaiḋ siad rompab
ansoin agus bain siad triúr astab ar
a ḋul siar agus triúr eile ar a ḋul
aniar agus ní raib aċ fear ar a ḃfear
ansoin agus an sean Laoiḋ ar an sean
flaiṫbeartaċ. Marbuiġ muinntir Laoiḋ
iad.

11/1/31

Scéal faoi Chruach na Cara sé. Sin Oileán Mhac Dara atá amach ar aghaidh na háirde in aice le Cárna

Ruf = [illegible]

Bhí stoc mór beithidhighe 7 caorach ar an oileán seo 'sa tsean aimsir. Cuireadh soitheach le fánaidh an aice leis ar a gcaoi gur tháinig sí a dtír ann. D'fan ~~sto~~ sí ann a bhfad Ruf gur marbhuigh siad an tarbh a bhí ar na beithidhigh agus an reithe a bhí ar na caoire. Nuair a shíl siad imtheacht as ansoin ní'l aon oidhche cé bhrí céin méad dhe'n fhairrge a sheólfadh siad nach mbeadh siad ar ais ar maidin lá 'r na mháireach 'san áit ar fhág siad. Dubhairt siad ansoin gur le naomh éicint an t-oileán agus go gcaithfidís rud éicint a dheanamh dhó as ucht an tarbh 7 an reithe a mharbhughadh air. Rinne siad teampall agus tá an teampall le feiceál ann fós. Nuair a bhí an teampall déanta acab ansoin sheól siad agus d'imthigh siad. Ní raibh

tarb na Reiṫe ann ansonn, aċ D'eiriġ an
tarb aníos as a bfairrge arist. Tá an
poll taob ṡiar de'n oileán ar eiriġ an
tarb as, tugtar Poll a' Tairb air. bíonn
an t-uisge a brúċtáil suas díreaċ 'san
aér as. Nuair a bíons an taoide roiṁe
~~neas~~ iséal eiriġeann an t-uisge ċoṁ
hárd le teaċ. Tá áit taob ṡiar neas
de'n oileán a dtugtar Léim a Reiṫe air.
Teiġeann bárd suas 7 anuas 'san áit
seo soir an t-oileán agus cloċar ata
taob amuiġ. D'eiriġ an Reiṫe a marbuiġeadh
amuiġ ar a' scloċar seo agus ċait sé
a léim isteaċ ar an oileán agus tá
lorg a ceiṫre cosa 'sa leic istiġ ar an
oileán. Connaic mise mé féin lorg na
geosa. Creidim go mba le Mac Dara
na beiċidiġ 7 go raiḃ an tarb agus
11/1/38 an Reiṫe naoṁṫa

Sgéul faoi Ċruaiḋ na Caoile, oileán eile atá taoḃ ṡiar ḋe Ċruaiḋ na Cara. agus faoi Maolra Risceard.

Ḃí fear óg ṡiar i Licir Áird a raiḃ Maolra Risceard air; ḋe ċlainn Ḋonnċaḋa a b·ṡeaḋ é. Ḃí stoc isteaċ ar Ċruaiḋ na Caoile aige agus ḃí bromaċ ann nár ḃféadir breiṫ air. Ṫug Madra neart congnaim leis ansoin lá go mbeirfeaḋ sé ar a·mbromaċ. Cuaiḋ an bromaċ siar i dtóin an oileáin uaċab agus ní raiḃ aon ḋuine i ndon é leanaċt aċ Madra agus lean seisean é: Ḃí an bromaċ go díreaċ a gabáil amaċ 'sa bfairrige nuair a rug sé air. Ḃí drioball ċoim fada sin ar a·mbromaċ gur ċeangail sé na ceiṫre cosa leis agus ansoin ċuir sé a láim amaċ faoi na cosa 7 ṫug sé leis é gur leag sé isteaċ 'sa mbáḋ é agus ṫug sé abaile do Licir Áird é. Sin é an uair a bí fios go raiḃ sé 'na fear maiṫ. Cuaiḋ a ċáil i bfaḋ is i ngearr ansoin

naċ raib fear a biṫ ċoṁ maiṫ leis. bí
bodaċ i nGaillim an uair sin agus lá dá
dtáinig Madra as a tráiġ ċuig a
ṁáiġistir litir dó. "Seo litir ó bodaċ i
nGaillim" adeir sé "a cur troda orm.
D'iarr sé orm a ḃeiṫ ann indiu agus
níl aon moill le deanaiṁ agam. Caiṫfiḋ
ḋul an bealaiġ ar a bpoinnte agus
fear eile a ṫabairt liom." D'imṫiġ leis
agus fear dá'r b'ainm Tadġ bán
leis. De Clainne Maoilċiaráin do b'
ṡeaḋ Tadġ. Ḃuail leóċab ⁊ nuair a bí
siad a gabail síos Cnoc na Téine Ċonnaic
siad bodaċ na Gaillime a teaċt ċuca.
Beannuiġ siad dá ċéile. "Ar tusa an
fear atá a gabail go litir áird" adeir
Madra. "Is mé" adeir sé. "Mise an
fear atá tú iarraiḋ" adeir Madra
"agus tá sé ċoṁ maiṫ dúinn a ċéile
ḟeiċeáil 'san áit a bfuil muid. Aċ ní

ġabfaiḋ mé a troiḋ leat go mbeiḋ fios
a'm a bfuil aon maiṫ an tfear leat.
Tá fear anseo an aonfoċt liom agus
teiġiġí a cur carruiġeaċt le céile go
bfeicfiḋ mé a bfuil aon maiṫ leat." Ċuaiḋ
siad a carruiġeaċt agus bí taḋg bán
ma fear ċoim maiṫ leis. "bfuil fios aḋ
céuḋ é féin" adeir Maolra" ġabfainn se
a troiḋ leat aċ bfeadir an céud dorna
a buailfinn ort go marbóċainn tú aċ
tiocfaiḋ mé a ~~troiḋ leat~~ carruiġeaċt
leis a mbeirt agaib go bfeicfiḋ mé a bfuil
aon maiṫ lib." Ċuaiḋ se carruiġeaċt
leis a' mbeirt agus ċaiṫ se ċaon duine
seabuaiḋ mar ċaiṫfeaḋ se dá dornán
coirce. "Anois" adeir se "a bfuil do
dóċam aḋ". "Ó tá" adeir fear na
Gaillime. "féudfaiḋ tú dul abaile"
adeir Maolrae "ní ḋeanfaiḋ mise
aon blas ort." Marbóċaiḋ Maolrae

le aon dorna amáin é. Tá Maolrae
curṫa i dteampall ~~Mhor~~ Muiġ Ros
agus leac ar a ċionn. Níl duine a
biṫ curṫa sa teampall seo aċ Clann
11/1/31 Donnaċaḋa

An Céuḋ ḟear ḋe Ċlann Ḋonnċaḋa a ṫáinig isteaċ go Gleann Iarr Ċonaċta

Ṫáinig an fear seo go Gleann Iar Conaċta agus bí sé an oiḋċe air. Ċuir sé a ċlainn suas i mbun tsos a tiġe agus ċuir sé ċóm faḋa suas é agus naċ mbeaḋ aon feiceál air. I dteaċ ḋe Ṁuintir Tuaṫal a ṫáinig sé: Ċaiṫ sé lá 's bliaḋain ansoin ann ag obair 's mar sin aċ naċ ndeunfaḋ sé ġaḋa aċ a méiḋ a ḋ'iarrfiġ air. Ṫáinig Creaċaḋóirí ansoin lá agus ṫug siaḋ leóṫab an méiḋ beiṫiḋiġ a bí ag Tuaṫal. Ċruinniġ Tuaṫal an baile ar faḋ ag iarraḋ na beiṫiḋiġ a ċoinnġḃeál aċ níor iarr sé Mac Uí Ḋonnċaḋa ċor a ḃiṫ abí istiġ 'sa teaċ. Ní raiḃ siaḋ inḋon na beiṫiḋiġ a ċoinnġḃeál. Nuair abí na beiṫiḋiġ tugṫa uaiḋ ansoin ṫáinig sé isteaċ "'s aisteaċ a fear ṫú" aḋeir sé "aṫá 'mo ṫeaċ le bliaḋain 's naċ dtioċfaḋ a ċonġnaṁ ḋom

inDiu." "Ar iarr tú mé" adeir a' fear.
"Níor iarras" adeir sé. "Bail" adeir a'
fear "níl tú bić ḋá ḋonaċt naċ fiú
féad a léigean uirṫí, tuig ḋtiocfainn-
se 'n aonfaċt leat nuair nar iarr tú
mé. Aċ cá'il siad anois." "Ó is cuma
cá bfuil siad" adeir sé "ní ṫiocfaiḋ
cupa suas leóṫab" "B'féidir go dtiocfainn"
adeir sé. Ċuaiḋ sé amaċ 's ṫug sé
leis a ċlaiḋṁe agus sé 'n áit a dtáinic
sé suas leóṫab ag Caorán Uí Ṫuaṫail
agus seo é an fáṫ a bfuil Caorán Uí
Ṫuaṫail ar an áit ó ċoin. Níor fág sé
ceann ar ċolainn ar son ḋuine aċab
mar a raiḃ ceann a ríc nait gur bain
sé ḋíob na beiṫiḋiġ agus go dtug sé
ag Mac Uí Ṫuaṫail 'sa nGleann siad.
"Anois tá siad ad" adeir sé "agus
céurd cá tú gabáil a ḋéanaim liomsa."
"Tá seisear mo ġean aguson adeir sé

agus triúr mac; féudfaiḋ tú duine a
biṫ de na hinġeanaċa a pósaḋ". ~~Pósaiḋ~~
Pósfaiḋ mé an ceann is sine" adeir
sé "níl mé gabail a ḋéanaṁ cailleaċ
de ċeaṫar acab* agus 's gearr go mbeiḋ
an ċuid eile acab pósta freisin". Dubairt
sé go dtiúbfaiḋ sé 60 is fiċe agus
0/1/31 tarḃ ḋó.

Irish Folk Lore Institute * 1, Hume Street, Dublin *

Bailiúchán Sheáin Mhic Ghiollarnáth 017
Áras Charna

Sgéalta d'innis Mícheálín Ṗáidín
Ṡéamuis 'ac Ḋonnċaḋa
ar Roisín na Mainlaċ
Carna Co. na Gaillime.
ina ṫeaċ féin ar ḃruaċ
Loċ a' Ċaola Seaḋ. Ḋiuniṡ
Sé 1aḋ, sa mbliain 1935.

Dá sgéalta atá sa leabhar

Sgéal Ċuc Ḃaile un Lí

agus

Sgéal Ḃainríoġan Ġleanna Uaiguis.

Sgéal 'Cuz baile in Ií:

bean abí in áit eicínt i
gConndae na Gaillime, baintreaċ
abí inntí agus bí inghean aici.
aċ bíoḋ slám mór cearca acab
ag an ṁáṫair agus ag an inghean.
Diabal mórán aċair go bḟaca
sí coileaċ mór a tíġeaċt an
aonḟaċt leis na cearca ag iṫe, ní
faca sí aon ċoileaċ ariaṁ abí
ċoiṁ mór leis. D'éirig an inghean
amaċ agus maide aici agus
brait mór abí aige a ḋul 'ga
bualaḋ. níor leig faitcíos di
aon blas a ḋéanaṁ air, d'fan
sé 'n aonḟaċt leis na cearca
gur iṫ sé an méid abí le
niṫe acab a congnaṁ dóib.

buail sé leis ansoin. Táir na
ṁáirneaċ arís rinne sé an
cleas ceudna, ṫáinig sé 'gus
d'fan sé 'n-aonfeaċt leóṫab
gur iṫ sé 'ḋóṫain 'gus ní
raiḃ aon ḃeann aige ar
ingean na bainṫriġ. D'imṫiġ
leis ansoin. An tríomaḋ
lá ḃí ingean na bainṫriġ
gléasta suas "ná ṫagann
sé inniu" adeir sí "fébai-
céard a d'éirigeóċas suas
ní'l baoġal a bíṫ naċ
bfe~~[illegible]~~ḟaiḋ mise le na ṫroiḋ."
Ḃuail sí amaċ agus maide
aici agus nuair ċorruiġ an
coileaċ aríain gur ḃuail
sí anuas sa druim ḋen
ṁaide é agus ġreamuiġ
an maide den coileaċ

agus ġreamuiġ sise ḋen ṁatal agus
d'árduiġ sé leis í. Ṫáiniġ sé i
ngleann idir ḋá ċnoc ní fada
sí aon ġleann ariaṁ níos deise
ná é agus sgaoil sé 'maċ í.
“Ná corruiġ as sin anois” adeir
sé “go dtuga duine eicínt as
tú”. Ċuir sé geasa uirṫi
gan corruiġe as agus d'imṫiġ
sé féin. Ḃí sí caoineaḋ
agus ní raiḃ aon ġoir aici
corruiġe as. Ní mórán aċ air
aḃí sí ann nuair a ċonnaic
sí cat mór slap. Ṫáiniġ an
cat ċoim fada léiṫi. “Muise
céard a ċuir ansoin tú”
adeir an cat. “Muise níl fios
ann” adeir sí. “Ḃíol eiriġ 'do
ṡeapáin anois” adeir a cat
agus tiubrfaiḋ mise aḃaile tú.

Ṡiubail an cut amaċ rúiṫe go
raiḃ sí i ngar don teaċ. "Tioċfaiḋ
fear go t'iarraiḋ-sa Ṁáireaċ"
adeir sé "agus ar a ḃfaca tú
riaṁ na teiriġ 'na aonfaċt leis.
Abair naċ ngaḃfaiḋ tú le aon
fear go deo go siuḃalfiḋ tú
amaċ ṫú féin. agus ansoin
ina diaiḋ sin faoi ċeann
cupla abair le do ṁáṫair ión
a ġléasaḋ duit agus siubail
leat agus cébrí áit a scaffoir
ní beiḋ fios aḋ é- agus ní
mór duit neart beannaċtaí
ó do ṁáṫair." ḃfior do- ar
maidin láir na ṁáireaċ
nó an darna lá ṫáiniġ fear
dá iarraiḋ ar ċapall.
"bí amuiġ" adeir sé: "Tuige"
adeir sí: "go dtéiġ tú an

aonḟaċt liomsa". "Ní ṫiocfaḋ
uimpe" adeir sí. "Nach maiṫ
cuaiḋ tú 'n aonḟaċt le fear
arú inoé' nuair a d'fága
sé sa ngleann tú" "Ní fear
abí ann" adeir sí ach
coileach." "Ní seaḋ uimpe
adeir sé "ach fear." "Ní
ṫiocfaiḋ mé 'n aonḟaċt le
aon fear go bráṫach"
adeir sí. Ní raiḃ aige ach
iompuiġaḋ ar ais arist ní
ḋeacaiḋ sí an aonḟact
leis. Ar maidin lár na
ṁáireach nuair d'éiriġ
sí dubairt sí le na
máṫair lón a ġléas di go
dteiġeaḋ sí a cuarduġaḋ
a fortún." Dubairt is cead
uisge i ngleann" adeir an

máṫair. Breaṫnuiġ sí ma
timpeall. "Ní feicim aon
tsoiṫeaċ ann" adeir sí.
"Taḃair leat an criaṫar sin
ar an mballa agus taḃair
isteaċ a lán uisge agus
deanfaiḋ mise rán duit"
adeir a máṫair. Ṫug sí
léiṫi an criaṫar agus ċuaiḋ
sí amaċ ag a tobar agus
níor ṫaiṫniġ an soiṫeaċ abí
aici léiṫi. Nuair abí sí ḋul
a cromaḋ sa tobar ṫáiniġ
an ċaróg ar a cionn. Bag,
bag adeir a ċaróg. Bain
dóib, suaiċ dóib, buail dóib ar
poll a ċriaṫar agus
coinneóċaiḋ sé dton" adeir
sí. "Is fíor duit é" a ċaróg
adeir sí. Bain sí an dóib

agus ṡuaiċ sí í agus ċuir sí
ar poill an ċriaċar í agus
ṫug sí isteaċ a lán uisge.
"Anois" adeir sí "dean an
oiread ráin agus a ḟliuċḟas
an méid sin uisge céḃrí
áit a gcuirfiḋ mé é an
ḟad 's beag mé dá ḋeanaiṁ."
Rinne sí aon ċáca aṁáin
den méid adḟluiḋ sé agus
ba naiċbéḟaċ an cáca
é féisin. Nuair a bí sé
bruiṫte rinne an ṁáṫair
dá leiṫ de. "Céf fearr
leat" adeir sí "an leaṫ
mór is mo ṁallaċt ná
an leaṫ beag is mo
ḃeannaċt." "Is fearr
liom an leaṫ beag is do
ḃeannaċt" adeir sí.

Ċuir an ṁáṫair an ċáca ar faḋ léiṫi agus ċuaiḋ sí suas i mbarr a ṫiġe agus bí sí cur beannaċtaí léiṫi gur imṫig sí as a haṁarc. Siubail léiṫi anṡoin agus sgearr go dtáinig ocras uirṫi agus ċeap sí dá dteagfaḋ sí go dtí áit a bíṫ a mbeaḋ uisge go suiḋfeaḋ sí síos agus go n-íosfaḋ sí an t-arán. Sgearr go dtáinig sí go dtí áit a ċeap sí bí an-ḋeas agus nuair a ḃreaṫnuiġ sí 'na timpeall céard a beaḋ ann aċ tobar. Bí uaċtar meala agus íoċtar ~~meala~~ fola ar a tobar. Suiḋ sí síos anṡoin

agus bhí sí ag iṫe, bhí sí tumaḋ
an ráin sa tobar. Ní raiḃ
sí i bfad ag iṫe nuair a
ṫáinig coileáinín beag." Ḃfuil
ċuilṫín na cnáimíní, cuid ar
leiṫ, mo ~~[illegible]~~ coṁreaċt le
taḃairt aid dom féin na'
le h-agaid mo ċuid coileáiníní."
adeir sí. "Ó muise go deimin
tá" adeir sí "agus ní
ḟágfaid me aon blas níos
mó go dtleagaid tú i bpáirt
liom." Ċuaid sí i bpáirt léiṫi
ansoin agus nuair a bhí
a ndóṫain iṫe acab
dubairt sí léiṫi an ċuid
eile a ṫaḃairt ag na
coileáiníní. "Níl aon
ċoileáinín ann" adeir sí
ach coinnig le h-agaid féin

~~agus an i n-Árd Ríoġ~~
~~atá sé mar comhairleoir~~
agus Árd Rí é

é; an áit a bḟuil mé ḋul ní
beiḋ tú ann inniu agus beiḋ
mise an aonḟocal leat níos mó
agus múinfiḋ mé an bealaċ
ḋuit." bí siad a siubal ansoin
go raib deamain agus
deire an laé a druidim
leóṫab. ṫáinig siad asteaċ
i mbotainín beag. léig siad
ṫarṫab an oiḋċe ann. nuair
a d'eirig siad ar maidin
bí bricfasta maiṫ acab.
"beiḋ tú luaṫ go leór anoċt
san áit a bḟuil an fear sin
a ṫáinig go tiarraiḋ. foċaḋ
ata ann atá faoi
draoiḋeaċt," agus" adeir sí
"ná dean ṫusa rud a bít
dá niarrfaiḋ sé ort."
Dubairt an cailleaċín léiṫi

ġan a ḋul sa gcúirt go mbeaḋ
sé- ~~an~~ na oiḋċe. Ḃeannuiġ sí
isteaċ ann le tuitim duḃ
na hoiḋċe. Ḃí fear breaġ
istiġ. Ċuir sé fáilte rúiṫe.
"Ná raiḃ sé ċoiṁ maiṫ ḋuit
a ṫiġeaċt an aonḟaċt liom
féin" adeir sé le me-
leanamaint: "Níor lean
muiṗe ṁí" adeir sí. "Ní
raiḃ ḟios agam sa ca- raiḃ
mé ḋul". "Séurd tá ionam
sa adeir sé "fear a
ḋteascóċaiḋ cailín a
gcoimnuiḋe uaim agus níl
cailín a' biṫ i ndan Seaġain
na- mo ċoṁairle a ḋéanaiṁ".
"Ní aṫanam muiṗe ~~naċ~~ go mbféidir
naċ seaffainnce leat aċ
an oiread adeir sí. "Caiṫfiḋ

tú Seasain" adeir sé "mar
ní ṫóigfiḋ mise ċor a ḃiṫ
ṫú mar a ~~ḋtóigfí~~ ndeanfaiḋ
tú aimsir trí bliana liom."
" "Deanfad" adeir sí. "Agus
Caiṫfiḋ tú ċuile ṡórt iarrfas
mé ort a ḋeanaṁ" adeir
sé. "Ní ċaiṫfead" adeir
sí "ní ḋeanfaiḋ mé aon
rud naċ mbeiḋ ceart."
Ċaiṫ sí ann ansoin agus ní raiḃ
cailín a ḃiṫ le fagháil a bfearr
ná í. Nuair a ṫaitniġ sí leis
Ċoṁ mór ansoin ṫug sé eoċarreaċa
ċuile ṡeomra sa teaċ dí.
"féadfaiḋ tú ċuile seomra sa teaċ
oscailt leóṫab sin" adeir sé.
"aċ a bfeiceann tú an
seomra sin a bfuil an
ċúlaiṫ naiṫne air ná bíoḋ"

aon ḋéarlearl a·d leis sin "abair
sé. D'imṫiġ léiṫi agus ḃí sí ḋul
ṫríd a teaċ agus ní raiḃ caṫlín
a biṫ ann aḃí. Ċoin maiṫ léiṫi
agus ḃí an-ṁeas aiġe ueiṫi. Lá
annsom "ní mór duiṫ a ḃeiṫ 'do
ṡuiḋ go moċ a Ṁáireaċ" abair
sé "tá dreaṫair liomsa ina
ċomnuiḋe i mbéal feisce agus
caiṫfiḋ mise ḋul ar cuairt
aige." D'eiriġ sí ar maidin
agus ġléas sí a béiṫlí dó agus
ḃuail leis. "Inise ḃeiḋ fios agam
sa" abair sí "céird tá sa
seomra indiu." Ċuaiḋ sí
agus ḃain sí an glas den
tseomra agus nuair a
ċuaiḋ sí ~~síos~~ siaċ ann ċuaiḋ sí
síos go dtí na gluine i
bḟuil agus ní raiḃ aon

blas le feiceál aici ann aċ mná'
marḃ. Ṫáiniġ sí aníar an doras
agus ruiṫ sí í féin agus ḃain
sí ḋíṫ an fóil aċ spota beag
aḃí ar ċionn a glúin, agus ṫosuiġ
sí a caoineaċán agus 'ga
bualaḋ féin faoin talaṁ.
Breaṫnuġaḋ eicint ḋár ṫug
sí ċonnaic sí cut glas le hais
na teine. "A" aḋeir a Cut
"b'feárr ḋuit gan a ḋul sa seomra
sin." "B'feárr" aḋeir sí. "Bail
amoiġ" aḋeir sé - "sin mná atá
marḃ aige sin istiġ" agus aḋeir
sé "Tá sé indomuin sin a
ṫóigeál lá a biṫ a ṫograċaiḋ sé
agus nuair a ṫiocfas sé sin
abhaile inḋiu beiḋ fios aige go
raiḃ tusa sa seomra agus
nuair a ḃreaṫnóċaiḋeas sé

ar a spota fola sin beiḋ mé féin
marḃ. Aċ ṫeanam uait an
aonḟáċt liom sa ~~tom~~ anois
go foilleaċ." Ċuaiḋ sé amaċ
agus ċuaiḋ sí an aonḟóċt
leis agus ṫug sé ag tom
ḃroḃ í. Nuair a ṫáinig siad
ag a tom. "Ḃfeiceann tú an
ḃroḃ is airde sa tom" adeir
sé "beir uirṫi agus tairring í
ċoṁ sgiobṫa is féudfas tú
é agus leag ~~ar an~~ bun an
ḃroḃ ar an spota atá ar
do ġlúin agus deanfaiḋ sé
go maiṫ í agus ḃfeidir naċ
mbeaḋ fios ag a ḃfaṫaċ go
raiḃ tú sa seomra agus
leag ar ais an ḃroḃ arís.
Ḃain an ḃroḃ an foil ḋí. Nuair
a ṫáinig an faṫaċ abhaile

ḃreaṫnuiġ sé ar a ġcúlaí. "Ḃí
tú sa seomra" adeir sé. "Ní
raiḃ mé" adeir sí. "Crap suas
do ċóta" adeir sé. "Naċ aisteaċ
an rud aḋ le iarraḋ orm mo ċóta
a ċrapaḋ suas" adeir sí. "Níl
mé ag iarraḋ ort é ċrapaḋ
aċ suas ṫar go ġlúin" adeir
sé. Crap. Má ḃí tú ann
níl sé le naiṫne aċtáil ort"
adeir sé. "Aċ ḃí tú ann"
adeir sé. "Aċ má ḃí féin
ní féudfaiḋ mise aon ḃlas a
ḋéanaṁ ort" adeir sé.
Ḃí sí a déanaṁ a ġraite
ansoin níos mó, go dtí
oiḋċe a ḃfaca sí a fanaċt
ina suiḋe é. Ní raiḃ fios aice
beo cé'n fáṫ a raiḃ sé
fanaċt ina ṡuiḋe agus

Dfan sí a fuireadh air. Connaic sí a ḋul amaċ é agus lean sí é. Níor stop sé go ndeaċaiḋ sé go dtí an roiliġ agus ṫairrinġ sé corp amaċ as agus ṫosaiġ sé 'ġá iṫe agus nuair a ċonnaic sí ġá iṫe é riṫ sí agus d'iariġ sé í. Ġlean sé í. Nuair a ḃí sí a riṫ ċaill sí a bróġ agus nuair a ṫáiniġ seipean isteaċ ḃí an bróġ aige. "Cá raiḃ tú nuair a ċaill tú an bróġ" adeir sé: "ḃí mé tabhairt bainne ḋon laoġ" adeir sí: "Cá raiḃ tú nuair ~~a ḃí~~ a ċaill tú an bróġ" adeir sé: "ḃí mé tabhairt bainne ḋon laoġ" adeir sí, agus dubhairt sí trí huaire 'na ḋiaḋ

sin é. "abair 'Cut bairle ní lí'" adeir sé. Bí an Cut ar an tealaċ aċ ní faca an faiċ é. "Ná habair" adeir an Cut "aċ abair do 'Ċut breaġ ġlas'". "mo Ċut breaġ ġlas" adeir sí. "abair Cut bairle ní lí" adeir sé. "ní déarfad" adeir sí "aċ déarfaiḋ mé 'mo Ċut breaġ ġlas'". Ní féudfad sé aon blas a ḋéanaṁ uirṫi ansoin mar nár ḋubairt sí aon ruḋ a déarfaḋ sé léiṫi a raḋ. Bí bliain ṡuas aici ansoin. "ní raib mé go do ċoimġeál aċ an bliain sin" adeir sé. "Tuige" adeir sí "caiṫfiḋ tú mise a ċoimġeál trí bliana". Ó Coinneċéad"

aḋeir sé "aċ ní ḃeiḋ tú anseo.
Cuirfiḋ mé go ḋtí mo ḋreáṫair
go ḃéal an ṫí ṫú." Céin sórt
bealaċ atá leóṫab" aḋeir sí. "Tá
siad pósta le trí bliana" aḋeir
sí agus níl aon ċlann acab."
"Ḃfuil aon ḋuine an aonfaċt
leóṫab" aḋeir sí. "Tá mo
ṁáṫair" aḋeir sí. "Tuige nár
ċoinniġ tusa do ṁáṫair"
aḋeir sí "naċ ḃfuil fios
agat má tá siad contrálta
le na ċéile go ḃí an ṁáṫair
is cíontaċ" aḋeir sí. "Ó
ní ċoinneóċainn" aḋeir sé
"ní ḃeaḋ aon ġraiṫe agam dí."
"Ḋeanfaiḋ sin" aḋeir sí "is
cuma liom." Ṫug sé ann í,
ḋfága sé ann í. Ní raiḃ cur
síos a ḃiṫ leis an mbaile

a ḃíoḋ an fear a ċur ar a
mbean a gabáil uirṫi agus
ba í an ṁáṫair ba ciontaċ;
bíoḋ sise ag iarraiḋ a ḃeiṫ
ḋeanaṁ Réiḋteaċ eatartab
agus ní raiḃ aon ṁaiṫ ḋi ann.
Seaċtṁain a ḃí sí ann an
sin nuair a ṫáinig an fataċ
mór ar cuairt arís. Nuair
a ċonnaic sise a teaċt é –
“Seaċt gcéud fáilte roimhat”
adeir sí “an maigistir a
b'fearr a ḃí ann ariaṁ”.
“Ná bac leis sin” adeir se-
aċ abair ~~mo ċut breaġ~~ Cut
baile ní lí.” “Abróċaiḋ mo-
mo ċut breaġ glas” adeir
sí. ~~Sco~~ Céuḋ nair eile
ansoin a ċosnuig an fear a
bualaḋ an bean dubairt

sí leis ísteach léiṫi ṁáis
mar ġeall ar ċlann a bí
sé léiṫi go mbeaḋ clann ag
an mbean faoi ċeann bliana
agus ní ḟaca tú aon ḟear
ariaṁ ansoin ba sásta ná é.
"Tiuḃrfaḋ tú leat táiġe agus an
ḃean sin" adeir an Luċ léiṫi
agus tiúḃrfaiḋ tú leat iad
go dtí áit a spáinfiḋ me-
craobaċa beaga a fás agus
má ḟágann tú an oiread
uisge faoi ċearcar acab
agus go gcoisgfiḋ sé a tart
(mar tá tart mór uirṫi)
beiḋ sí ceart aċ mar a
ḃfaiġ ní'l aon ċiarainail
a'm dí" adeir sé. Ṫug
sí léiṫi táiġe agus an ḃean
go dtí an áit ar spáin an

Cuir na craoḃaċa sí agus ċinn
se- nirti aon uisge ḟágail ann,
aċ go síl fea' go raiḃ ḃun
Ceann acab fliuċ agus ċur sí
iatlaċ nirti e- sin iṫṫe. "Ní
ḃeanfaiḋ tú anois aon ṁaiṫ"
aḋeir sí "go ḃfaiġ tú do ḋóṫain
le n-ól as soiṫeaċ gan aon
ṫóin. Ar nḋóiġ ní coinneóċaiḋ
soiṫeaċ gan aon ṫóin tada"
aḋeir a ḃean. Coinneóċaiḋ
aḋeir sise nuair a ġeoḃfas
tú an rud ceart. Ġléasfaiḋ
mise suas caipín cuinneóige
ḋuit agus teiġre sa ċuile áit
leis agus nuair a ḃéas tú san
áit ċeart coinneóċaiḋ se-
e. Ċuir sí láiṁ i gcaipín na
cuinneóige anson di. Ṫug sí
leiṫi caipín na cuinneóige

ansoin agus caiṫ sí ḋá lá ag
imṫeaċt leis agus nuair a ṫagaḋ
sí isteaċ ċuile oiḋċe bíoḋ an
ṁáṫair ag gáirí fúiṫi. An
tríomaḋ oiḋċe ansoin bí sí
mille gearrṫa agus ṫáinig an
ṁáṫair agus breaṫnuig ~~an~~ sí
✗ sí síos i gcaipín na cuinneóige
agus ṫáinig mar beaḋ díomú
uirṫi agus ṫáinig sruṫ deoraċa
naiċe agus ṫuit siad síos i
gcaipín na cuinneóige agus
líon siad í agus ní ḋearnaiḋ
an bean aċ breiṫ ar an
gcaipín agus é ól agus ṫuit
an tanam as an ṁáṫair.
faoi ceann trí ráiṫe ansoin
bí mac óg ag an mbean.
ṫáinig an faṫaċ mór ar
cuairt aċab ansin: "Is

ait an bean ṫú" adeir sé, "tá
mac óg acab". "tá" adeir sí.
"abair Cut baile Ur Tí"
adeir sé. "Ḋéarfaiḋ mé mo
Ċut breáġ glas" adeir sí.
Bí bliain eile istiġ an
tám sin aici. "Caiṫfiḋ tú
ḋul go Béul Feirste ag mo
ḋreáṫair eile" adeir sé.
Ċuaiḋ sí go Béul Feirste
anṡoin agus ní raiḃ aici an
sin aċ a comairle féin.
Bíoḋ an faṫaċ mór ann
an ċuḋan na seaċtṁaine
ag iarraiḋ uirṫi Cut baile
Ur Tí a ráḋ. Bíoḋ sé
ag iarraiḋ uirṫi é ráḋ
a gcoiṁnuiḋe, ~~go~~ bí sé
go bḟaiġeaḋ sé í ġan ráḋ
gan buiḋeaċas. Mair

a ḃí sé i ngar don ~~bliain~~
bliain a ḃeiṫ ṡuas aici arís
ṫáiniġ caiptín soiṫiġ isteaċ
san oiḋċe sa teaċ seo.
Ḃa as an tír fó ṫuinn é.
Ḋeaman blas gur ġlac sé
grá don ḃean seo, agus
d'iarr sé uirriṫi a bpósfaḋ
sí é. Dubairt sí go
bpósfaḋ. "Má pósann" adeir
sé "tá sé ċoṁ maiṫ duit
a ṫeaċt an aonḟaċt liom
don tír fó ṫuinn". Cuaiḋ
siad agus pós siad. Nuair
a ḃí siad pósta annsin
ċonnaic sí an cut ġlas
agus dubairt sé léiṫi
gur maiṫ a rinne sí é
go raiḃ an tás uirṫi agus
a ḃeiṫ imṫiġṫe ó na faṫaiġ.

Dubairt ~~sin~~ an cat léiti ansoin
"Mise a ċuaiḋ an baistiġ leat
agus Coilleaḋ mé ġeall mé
go ndeanfainn ċoṁ maiṫ duit
agus dfeudfainn. Bí fios agam
go marbóċaiḋ na faṫaiġ
tú agus is mé a ṫáinig
mo ċoileáinín ċoṁ fada
leat."

Ċuaiḋ sí féin agus an
Caiptín Soitiġ don tír
fó ṫuinn.

30/6/35

Nuair a d'imtiġ an bean ansoin
go tír fó ṫuinn ṫáinig bean ċoṁ
fada leis an máṫair. "Tá tingean
imtiġṫe" adeir sí "agus í pósta
ag Caiptín Soitiġ ~~ag~~ ar an

tír fó ṫuinn. Agus ṫáinig sise ċoṁ fada leat" adeir sí. "tiocfaiḋ an faṫaċ ċoṁ fada leat arís" adeir sí agus beiḋ sé go do ṡáimeáṫl a ċeapaḋ go bfuil ingean eile aiḋ. Agus beiḋ sé ṡiul a tabairt air giḋ duit" adeir sí "ingeall ar tuarasdal tingean agus ná glac uaiḋ é" adeir sí. "Ná bíoḋ tada le deanaṁ aiḋ le aon blas an bainneans leis" adeir sí. Nuair abí sí 'gimeaċt anseo "tiubraiḋ mé cuairt eile fós ort" adeir sí. D'imṫiġ an bean anseo agus Lá'r na huaireaċ ṫáinig an faṫaċ ċoṁ fada léiṫi. Nuair a ṫáinig an faṫaċ ċoṁ fada léiṫi "D'imṫiġ tingean uaim" adeir sé-

"Is fuaraċ a sgéal é sin aim sa"
adeir sí. "Bíoḋ" adeir sé - tiubraḋ
mise neart oirġid anois ḋuit
as ucċ í ḃeiṫ ann" adeir sé.
"Naċ ḃfuil inġean eile a.d."
adeir sé. "Níl" adeir sí.
"Naċ ḃfeicim í" adeir sé.
"Ní liom sa í sin" adeir sí.
"Inġean dreáṫara dom í sin.
Inġean tarliúra atá innte
atá anseo ó ḋiniṫiġ mo
inġean. Aċ níl aon ḃainnt
aim sa tada ḃeiṫ le deanaim
a.m teiṫ. Aċ ~~teiaiġ~~ teiġriġ
coim fada le na haṫair aġus,
má ṫugann sé duit í tugaḋ."
Luaiḋ sé go dtí an tarliúr
aġus d'fiarruiġ sé de a
dtiubraḋ sé dó an
inġean. Bí an tarliúr

bhí an dúil san airgead aige
agus dubhairt sé go dtiubhradh.
Seabhal bhlas go dtug sé mála
mór airgid dó agus nuair
a chonnaic an tailliúr
an t-airgead ní raibh aon
chuimhne ar an inghean níos
mó aige. Nuair a tháinig
sé chomh fada leis an mbean
ansan bhí an tailliúr ar
aonfhacht leis. "Gabhfaidh tú
ar aonfhacht leis" adeir a
tailliúr le'n inghean".
"Gabhfad" adeir sí "Tuige
nach ngabhfainn." "Bíol níl
aon chall faitchíos duit" adeir
sé. "Sé rid tá iomanaíse árd
rí" adeir sé. Agus tá mé
cuartughadh cailín le naoi
mbliana" adeir sé agus

níl mé fágáil aon cailín a
ṡeanfaiḋ mo ċoṁairle agus tá
sin a fágáil dálṁ orm" adeir sé.
Bí capall aige agus ḃuail sí
suas ar a ċúla go dtáinig siad
ina cuirte. Ṫáinig siad isteach
sa gcúirt. Ṫug sé dí na heochracha
le haġaiḋ cúile ṡeomra oscailt.
féadfaiḋ tú cúile ṡeomra
oscailt leóṫab sin" adeir sé.
Ach a bfeiceann tú an seomra
a bfuil an doras uaithe air
ná gaib isteach ann sin."
"Cá bfuil an eochair le na
agaiḋ sin" adeir sí. "Seo í
í" adeir sé. "Tóig dé í sin
adeir sí. "Ní féadfaiḋ tú
ráḋ go mbeiḋ aon ḋéarléal
ainnsa leis" adeir sí. D'imṫig
leis agus ṫug sí dó an eochair

Bí sí déanamh a graiṫe. Ní raiḃ
aon ċaṫ ḋó tada iarraiḋ uirṫi.
Bí ċuile ṡórt déanta aici. San
oiḋċe ansom dubairt sé léiṫi
"Caiṫfiḋ tú fanaċt leat féin anseo
go ceann seaċtmaine tá mise
dul go béal feirste." "Agus céin
ġraiṫe atá go béal feirste aiḋ"
adeir sí. "Dreáċair liom atá ann"
adeir sé agus tá sé dul a
pósaḋ inġean rí agus ní ḟéadfaiḋ
mé féin a ṫeaċt go ceann
seaċtmaine." "Agus" adeir sí
arnú ní ḟanfaiḋ mise anseo
liom féin." "Tuige naċ
bḟanfá" adeir sé. "Tuige
naċ dtiubárfá an aonḟaċt
leat mé" adeir sí. "Níl tada
le déanamh anseo aċ na
beitiḋiġ a ḃleáċann agus naċ

nDeanfaiḋ fear ar a ṗáiġ é sin
ġuiṫ atá sa teaċ sin ṫall".
"Is aiṫ an bean í" adeir sé.
"Bíoḋ 'fios agaḋ naċ fear fear a
ḃíṫ ag imṫeaċt gan a ċoṫliú"
adeir sí. Ċuaiḋ sé go dtí an
teaċ ba ġoire dó agus
ḋ'orduiġ sé leis na beiṫiḋiġ a
ḃeaṫaú dó go ceann
seaċtṁaine agus fébrí céaḋ
d'iarr sé ínġ sé dó é agus
bainne ṫabairt do na
laoġanta. D'imṫiġ leóṫab an
sin agus ḃuail leóṫab go
nDeaċaiḋ siad go dtí an
áit a raiḃ siad a ḋul ag
an mbainis. Láir na ṁáireaċ
ansoin ṫáiniġ an bean seo
arís ag an ṁáṫair (ag máṫair
an ḃean a d'imṫiġ) agus

capall arct. Nuair a ṫáiniġ sí ansoin
"Muise" adeir sí "b'ḟuil corr a
ḃí sa mac sin tá agaḋ". "Níl
muise" adeir an máṫair "corr a
ḃí i gcos ná láiṁ leis aċ
léir mar ċoimiġim rud leis aċ
é sínte ar leabaiḋ le naoi
mbliana" "bíoḋ" adeir sí "cuirfiḋ
mise ialaċ ar go gcoróċaiḋ sé".
"Ní raiḃ ḟios agaḋ" adeir sí
"céris ḋeiriġ ḋó sin". "Ní raiḃ
ḟios" ~~[illegible]~~ adeir sí. "An fataċ
mór a ċur faoi ḋraoiḋeaċt
é" adeir sí, "mar ní raiḃ
an ḟear faoin ḋoiṁan abí
i nḋon aige féin aċ é sin agus
ḃí fios ag an ḃfataċ é sin
Ċuaiḋ sí suas ċoiṁ fada leis
agus ḃuail sí slaitín ḋraoiḋeaċt
air agus ḋeiriġ sé suas. "Tá

mé go maiṫ ar ċuile ċaoi agus"
adeir sé "aċ níl aon spré-amairc
imo ṡúile". "beiḋ amarc ~~ino~~ 180 ċúile
ṡál ḋá mbeiḋ sé an oiḋċe" adeir
sí. "ingean ḋe impereóir na Gearmáine
mise" adeir sí. agus bí sé
comarṫa ḋom gur mé an
ḃean ba breaġṫa faoi'n
ḋoman agus bí an oiread
draoiḋeaċt aige sin agus gur
ġoiḋ sé ó m'aṫair mé agus tá
mé aige faoi ḋraoiḋeaċt le
naoi mbliana, agus cuir mé
faoi ġeasa é gan baint ná
páirt a beiṫ aige liom go deó.
agus tá ceaṫar mná marbuiġṫe
aige agus beaḋ tinġean-sa marb
freisin marac mise. agus tá sé
tabairt mná leis agus a ráḋ
léiṫeab "Cuc baile uilí" a ráḋ

agus ar a bpoinnte is a nabrócaiḋ
siaḋ ansoin é iaḋ a ṁarbuġaḋ;
le neart feirge nuair naċ
bpósfainn se é." Ċuir sí an mac
suas a marcuiġeaċt ar an gcapall
ansoin. Ṫug sí léiṫi ansoin é nó
go dtug sí ċoim fada agus a bí
le ṡiúl ag cúirt an fáċaiġe.
Ṫug sí ċoim fada le tom brobé.
"beir ar a tom sin anois" a deir
sí agus mar a bíḟuil tú láidir
níl tú i ndon í ṫarraingt agus
má tá tú i ndon í ṫarraingt
níl aon ḟear faoi'n doiṁan
ċoim láidir leat agus níl an
fáċaċ i ndon í ṫarraingt."
Rug sé uirṫi agus ṫairring sé í
agus an ṁaoiḋim uisge a ċuir
sí aníos buaileaḋ idir a dá
ṡúil air é agus ní raiḃ aon

ḟear faoin doṁan ba ġéire aṁarc
ná é ar a ḟoiṁéad agus
buaileaḋ ar an mbean é agus
bí an draoiḋeaċt tugṫa uaiṫe
de aon iarra aṁáin. Ṫug sí léiṫi
dabaċ ansoin go dtug sí isteaċ
sa seomra é gur léiġeas sí
cúiġear ban a bí istiġ ansoin
agus a gcuid fola tuguiġṫe go
mbeaċaiḋ siaḋ abaile acab
ḟéin. Nuair a bí an méid sin
déanta acab ġlaḟóṫl siaḋ suas
an ċúirt agus ċuaiḋ sí ḟéin ⁊
an ḃean abaile ag an máṫair.

Ṫáinig an ḟaċóċ abaile ansoin
é ḟéin agus a ċailín. Bí siad
cupla oiḋċe sa mbaile ansoin
sul ḋár labair an bean leis an
~~bean~~ ḃfear arist. An oiḋċe seo
ansoin buail an foċaċ amaċ

agus níor stop sé go ndeachaidh sé
sa roilig nuair a chualaidh sé go
raibh duine curtha ann gur tharraing
sé aníos é. Nuair a dhúisigh seisean
dhúisigh inghean an tailliúra ina dhiaidh
agus rud geal uirthi. Nuair a
chonnaic sí a tarraingt aníos an
chuirp é "ara súile móra bradaca
tá mise breathnughadh ort" adeir
sí. Breathnuigh sé uirthi agus
d'ionnsuigh air ag ithe arist.
"ara a súile móra bradaca
tá mise féin a breathnughadh ort"
adeir sí arist. Breathnuigh sé
uirthi agus d'ionnsuigh air ag
ithe arist. An tráthnóna nuair
ar shiubhail sí é rith sé.

Bhí fios ag an mbean eile
nuair a bhí a gcuirtí fearg
air go n-ionnsuigheadh sé an

tonn agus bí sí féin agus an fear
a faire ag an tonn. Duḃairt sí
leis an bfear an tom a ċur
sa bpoll agus ~~nuair a ṫiocfaḋ~~
go dtiocfaḋ an tom leis an
bfaṫaċ agus nuair a ṫiocfaḋ
breiṫ ar a bfaṫaċ agus é ċur
síos sa bpoll agus an tom a ċur
ar a ċionn. Riṫ an faṫaċ go
nDeaċaḋ sé go dtí an tom
agus ṫairring sé an tom agus
nuair a ṫairring ċuir an fear
eile síos sa bpoll é agus
ċoṁnuiġ sé ann é gur pluċaḋ
é. nuair abí sé pluċta aige
ansoin ṫairring sé aníos é agus
ċuir sé go breaġ fiantaċ
é agus ċuir sé tomba air.
nuair bí an faṫaċ curṫa aige
ċuir sé fios ar ṡagart meise

agus ar ċléiṫreaċ uisge gur ṗós
sé féin agus inġean Impearóir na
Gearmáine a ċéile. Nuair a ḃí siad
pósta ansoin ní'l baoġal a ḃiṫ
nar roinn siad go maiṫ le inġean
an ṫaillliúra agus anois sí a
ṡaoṫruiġ uiliġ dóib é.

Cuaiḋ siad san an ṫeaċ agus
ċuaiḋ mise an cloċán. Báṫaḋ
iad san agus ṫáiniġ mise. Níor
ṫug siad dom aċ brógaí páipéir
agus stocaí bainne raiṁal.
Buanuiġ leiṫ ṗiġinn airġiḋ.
D'ól mé tiġ Croċubóir 'a Croċubóir
é i gCaṫair Luimniġ. Bí an
coileaċ a riṫ orm agus dá
mbeireaḋ an ċearc orm
ní ḟásfaḋ sí deoir ionam.

8/9/35.

Sgéal Bainrioġan Ġleann Uaiġniġ.

Rí mór a bí in Éirinn fadó agus nuair a bí sé in am pósta aige ċuaiḋ sé go Sasana agus ṫug sé bean as — bean mór. Ċeap sé na raiḃ a ṡiall ḋe ḃean in Éirinn. Pósadar. Bí siad an ċonfaḋ ansoin go raiḃ mac aca. Nuair a ḃaist siad é sé'n ainm a ṫug siad air Jack. Ní mórán aois a bí sé nuair a cailleaḋ a aṫair. Pós sí ar a bpointe boise agus bí sí pósta ansoin go raiḃ triúr inġean aici. Ní mórán aois a bí ag Jack órṫab. Bí sé ag eiriġ suas ansoin, bí an ċion ag a triúr inġean air, ní raiḃ cion a biṫ ag a ṁáṫair air aċ bí cion ag

a leas ċoir air. Ṫug sé faoi deara ansoin agus ṫug sé faoi deara go raiḃ ní ba ṁó cionn ag a ṁáṫair ar na h-ingeanaċa ná air féin. Rinne sé amsir leis a ḃfarroise. Nuair a ḃí a ḃliain ṫuas ansoin aige fuair sé bosca faoi ṫír agus trí ribe ~~mná~~ gruaige bean ann. Ḃí na ribeaċa i ndon solus a ḋeanann san oiḋċe ċoim maiṫ le solus a·ḃíṫ. Nuair a ċonnaic sé an solus san oiḋċe orṫab, duḃairt a ṫaṫair "sin gruaig mná" aḋeir sé "agus má ḟeaḋ· féin níl aon maiṫ duit-se ċainnṫ uirṫi. Níl aon ~~maiṫ~~ bean sa ḋoṁan a ḃfuil an solus sin ar a gruaig aċ aon bean aṁáin agus tá

sé tinnt ar a doiṁan a dul ċun
fadaleiṫ. Agus sé 'n áit a ḃfuil
an ḃean sin: adeir sé "gan
aiṫeiriġe ċoir, sa ngle an uaisnis
agus tá sé cinnt ar ḋuine ḃiṫ
i ḟaġail amaċ." "Cuirimse faoi
ġeasa ṫú agus faoi ṁór ḋiomuṫ
na bliana ṡin" adeir a ṁáṫair
"gan an ḋarna oiḋċe a ċoḋlaḋ
ar aon leabaiḋ ná an ḋarna
béilí iṫe ḋe aon ṁias go ḃfaiġ
ṫú amaċ an ḃean sin." Ní
raiḃ neart air. "Is olc a ḃean
ṫú" adeir a ṫaṫair. "A! a
ḋeana go maiṫ ḋó atá mé"
adeir sí. Ḃuail leis ar maidin
lá'r na ṁáraċ. Sgearr a ċuaiḋ
sé nuair a casaḋ gearáinín
leis. D'fiarraiġ an gearáinín ḋe
cá raiḃ sé dul. Dinnis sé ḋó —

"Is olc an áit a bfuil tú siul" aḋeir
a ġearráinín. Ḃféidir go bfaiġfeá
amaċ í aċ is fada an lá é;
caiṫfiḋ tú treabaḋ a ḋéanaṁ,
aċ a bfuil aon ṁaiṫ do ṁarcaċ
leat." "Tá" aḋeir sé. "Má tá"
aḋeir sí "gaiḃ a ṁarcuiġeaċt
orm-sa agus nuair ṡeo ceirtlín
duit agus nuair a ġaḃfas tú
ar ḃruaċ na fairrge caiṫ amaċ
an ceirtlín agus déanfaiḋ sí
bóṫar ḋuitsa go dteiġ na-ḋon
ḟrainne." Nuair a ṫáinig sé
ḋon ḟrainne annsin bí sé
'gimteaċt leis oiḋċe ar ġaċ
teaċ agus nuair a bíoḋ mórán
le siubal aige ṫagaḋ an ġearráinín
'lóin fada leis. Bí sé siubal
leis annsin nó gur luiġ
sé ag an ḟrainne. Dubairt

an gearáinín ansoin leis ansoin go
ṫiubraḟaḋ sé ag faġaiċ i bPrúisia é.
agus mar a n-déanfaḋ sé — aon
ṁaiṫ le ḋul ag a ḃfaiċ naċ raiḃ
ḟios aige céurḋ a ḋéanfaḋ sé.
Nuair a ṫug sé ag teaċ an ḟaṫáiġ
ansoin é. "Nuair a ṫiocfaṡ sé
amaċ 'aiḋ ḋéarfaḋ sé — fú fa-
fiasóg fáġaim baloiṫ an Éireannaiġ.
abair iusa naċ Éireannaċ
ṫú gur a ṡiúl annsa atá sé -,
gur ar a mbreacam ṫú.
, Socróċaiḋ sé síos ansoin leat.
Nuair a ġeobfaṡ iusa socruiġ,
síos ansoin é - abair gur ~~as~~
ṁac leis ṫú, gur ḋúbairt ḋo
ṁáṫair leat nuair a ḃí ṫú
tseaċ a ṡiúl ċoṁ faḋa le
ṫaċair i bPrúisia. Ḋéarfaiḋ sé
ansoin bí a ṫéiṫiḋe a.u.
Ċuaiḋ sé isteaċ agus rinne

sé mar ḋubairt an ġearaiṁín.
"Tá seisear mac eile agamsa" adeir
a ḟaṫaċ leis agus beiḋ tú an
aonṫaċt leóṫab." bíoḋ sé ag
muiċeaċt an aonṫaċt leóṫab
ansoin agus sé'n obair a bí
ar Jack a breaṫnuġaḋ indiaiḋ
caiple. bí sé ḟáġail scoile
freisin ann. bí sé suim aimsire
maiṫ ann ansoin. Ċuaiḋ an
ḟaṫaċ amaċ ag iasgaċ lá agus
ḟear an aonṫaċt leis ċonnaic
sé laċa fiaḋáin agus seaċt néan
aici agus ḋionnsuiġ sí a bualaḋ
ceann acab. Lár na máireaċ
ċuaiḋ sé amaċ arís agus
ċonnaic sé an ruḋ ċéanna
agus an tríoṁaḋ lá ċonnaic
sé arís é. bí sean ḟear
glic aige agus ċuaiḋ sé ġo dtí

é agus d'fhiafruigh sé cén chaoi a bhí
leis. "Bhí seacht ~~sé~~ nuibe ~~..~~ aili sin" adeir
a sheanfhear ghlic" agus ba cheart
di ceann aclab a thabhairt dom
deachma!" "Tá mór sheisear mac
agam sa" adeir an fathach agus
céard a dhéanfas mé leóthab"
nuair a ~~gabhf~~ ghabhfas siad ag a
scoil ná h-innis tada dóibh"
adeir a seanfhear ach abair
go dtiubhrfaidh tú gifte dóibh
agus an té bheas ar deire a
teacht abhaile abair leis
imtheacht. Nuair a tháinig siad
abhaile bhí Jack ar deire. "Ara
a Jack chroidhe" adeir sé "nú
tá ar deire." "Bhail is cuma
an mac ba mheasa liomsa
a bhí ariamh ann." "Deanann
neart air" adeir Jack.

Ṡiubail Jack uaiḋ amaċ agus
ní raiḃ seaċt gcoisméigeaċa
siubalta aige uaiḋ 'n ugeata
nuair a ṫáinig an gearrċaillín go
dtí é. "Tá tú díbriġṫe" adeir
an gearrċaillín. "Táim" adeir
sé. "buail ar mo ḋruim aníos"
adeir sí "agus tiuḃarfaiḋ mé a-
ḋreaṫair ṫú aċ ní innseoċaiḋ
inṗa ḋon ḋreaṫair é - faiaċ
eile atá i Rúisia" adeir sé.
ḃuail sé leis go ḋtug sé 'ugar
ḋon ċúirt é. "ḃuail isteaċ
anois aige" adeir sé "agus
goċ rḋéaiḋ ní síos leis agus
abair naċ ḃfuil aon fear
capall le fáġail com leat
agus aige sin atá na caiple
breaġ" adeir sé. ḃuail sé
isteaċ aige. D'fiarruiġ an

faiċe sé cé hí nó cé hé nó cé
hoileán é. "Cén t-ainm atá
ort" adeir sé. "Jack" adeir sé.
"Jack na gcapall a ṫugann siad
orm. Ní raiḃ aon ċeird ariaṁ
agam aċ a t~~la~~deáil ar ċapall
agus a pléiḋ leoṫaḃ." "'S in tá
teastáil anseo" adeir an faiċe.
"Tá mise sgriosta anseo ag daoine
atá a bréaṫnuġaḋ ndiaḋ
capaill agam agus go deimhin tá
mo ċuiḋ capaill millte acab"
adeir sé. D'imṫiġ leis, nuair
a ḃreaṫnuiġ sé ndiaḋ obair
Jack ċeap sé naċ ndeanfaḋ
sé féin leaṫ ċoṁ maiṫ é.
agus ní raiḃ sé deanaṁ
ruḋ a ḃiṫ aċ ruḋ a ḃiṫ
a déarfaḋ Jack leis sé
a ḋéanfaḋ sé. bí sé féin

is a ḟaċaċ a bainne ceart maiṫ ag a
ċéile go raiḃ sé aige a tairringt ar
ḃliain. "Ḃíoḃ" adeir a ḟaċaiḋ adeir
sé "tá mise dul ar cuairt ag
mo ḋreaṫair, fuair mé sgéala go
raiḃ sé tinn. Ḃreaṫnuiġ féin indiaiḋ
ċuile ruḋ anseo nó ḃéiḋ mé ar
ais go ceann seaċtaine." Ḋimtiġ
leis agus nuair a ḃí sé ċeiṫre lá
ann ṫáinig an gearáinín go dtí é.
"Seo fáinne ḋuit" adeir sí "agus
ḃreaṫnuiġ tríḋ agus feic a ḃfeicfeá
taḋa". "Feicim" adeir sé "na
sluaiġte a teaċt agus iaḋ
gléasta in arm. agus in éaḋaċ
agus fear mór amaċ ruċab."
"gléas suas ṫú féin" adeir sí
"i do ċulaiṫ ġaisge agus ċruaiḋ
ċoċrac agus má tá aon
ṁaiṫ ṫréan leat tá sé

tagtáil uait. Sin fear mar a
ċuala sé go raiḃ an faċaċ imiġṫe
aca a teaċt go dtógfaiḋ sé an
ċúirt." Ġléas sé suas é féin
an donn na ċulaiḃ ~~[illegible]~~ gaisge
ċruaiḋ coimrac mar bí a ċóṫiṁ
de ċraiceann lasgaine go dtí
plue a ḋá ṁása, spuir
deirgneaċa gréigeaċa greanta
grea is puċán na míol mór
no na máidrí da ḋeineamain a
ċlaiṁe dileaċ dearleaċ foilṁí
foilmeaċ agus na holagáin.
bí sé sgríoḃṫa síos 'na litreaċa
móra air gur bé féin beó
beóṫa na mbeóṫa fear
marḃuiġṫeoir na gcéadta fear
cóir is ceart a baint amaċ
gan cóir ná ceart a ḃeiṫ a
ṫaḃairt uaiḋ. go ndeaċaiḋ

se-ar bun a ċalain mala
bréuġaiġ a raiḃ na dá ġreim
déug a dúl ar maiṫeaṁa ann.
Mar bí trí ġreim ó ḃinnaoi
~~tr~~ cúl caol, tóin mór agus
inṫinn marbṫreaċ. Trí ġreim
ó ṫarḃ, mala reaṁar
éadan dána agus seasaiṁ
seasṫamail. Trí ġreim ó ṡionnaċ
súil bioraċ, cluas aireaċ
agus driobáll sgoṫaċ. Trí
ġreim ó ġiorrfiaḋ: filleaḋ, gróc,
agus léim árd.

Bí ċuige ansoin dubċan na
gcnoc agus breaċaḋ na
ngleannta. Ċuaiḋ sé-
ġríoṫab, fúċab agus ċartab
agus mar a bianaḋ sé an
cloiḋeaṁ de ḋuine acab
marbuiġeaḋ an cloiḋeaṁ

tuigeaċ ádhbh. Rinne sé trí
ċarnán díoḃ. Carnán dá
~~gcosa~~ gcloigeann agus carnán dá gcolainn
agus ba mhór maiṫeasa dá
gcuid airm is éadaiġ.

Sgéarr go dtáinig an faṫaċ
arís aige. Bhí sé cur síos do
bhfuil a fear sin go maiṫ" adeir
Jack. "Níl fios aim" adeir a
faṫaċ fuair sé bás. Cé sórt
úsa rinne sé" adeir ~~sé~~ Jack.
"Rinne sé aon rud amháin"
adeir a faṫaċ "dubhairt sé go
raiḃ mac aige agus gur imṫiġ
sé uaiḋ agus d'ḟág sé páirt
mhór capall aige gan aon
baint a ḃeiṫ ag aon duiḃ go
bhfilleaḋ sé: agus tá mise
ceapaḋ gur tusa an mac
sin". Nuair a bhí an bliain

istiġ ag Fach "tá mé ag iarraiḋ
a ḋul abhaile" adeir Fach. "ar
cuairt" adeir sé. "ní bheinn amuiġ"
adeir sé "aċ cupla lá". "Ó is
cuma liom" adeir a faṫaċ.

Bhuail leis ansoin go ndeachaiḋ
sé go dtí an ṗáirc agus séard
a bhí ann naoi láir ḋéag agus
ḋá ḟearaiċ a ḋul ar ċuile láir
acab. Nuair a ċonnaic sé an
méid sin ansoin agus ċomair sé
iad. Ċuaiḋ sé isteaċ sa bpáirc
agus capall bromaiċín beag
air. "Muise ċreatúirín beag" adeir
sé "céard tá ort nó bhféadfainn
tada ḋéanaṁ ḋuit". "D'ḟéadfá
adeir sé "dá mbainfeá an
cloigeann ḋe na h-ocht gcinn déag
is fiche ḋe ṡearraig sin aiḋ agus
cead a ṫabhairt ḋom a ḋul a

síuḃ ar na láireaċa go ceann

bliana. Déanfainn maiṫ éicínt

duit anois." "Diaḃal mara

ndeanfaḋ" aḋeir sé. "Agus

ṫiubrfaiḋ mé rud duit a ġlanfas

as iad" aḋeir sé. "Tiubrfaiḋ mé

~~feaḋóg~~ meán ġaḃair duit a ġlaoiḋfeas ar

beag éunluiṫ agus mór éunlaiṫ

an aéir agus abair leóṫab go

b'sin dinnéar a ṫug tú dóib

agus má bíonn aon ċruaiḋ

ċoinrac orṫ go bráṫaċ go mbeiḋ

tú siúl go dtiocfaiḋ siad a

ċongnaṁ duit." Nuair a ṫáinig

siad ġeall siad dó naċ mbeaḋ

aon áit ar fud na seaċt

ríoġaċta naċ mbeaḋ cuid aca

ann agus go dtiocfaḋ siad a

ċongnaṁ dó agus go mbeaḋ

ċuile ḃuaḋ aige a ḃféadfaḋ

síad. Ḋ'imṫiġ leis an ḋoras agus
ṫáinig sé ċoim fada leis an teaċ
a raiḃ sé 'ġobair a ġcoimnuiḋe
ann. Ḃí sé ag obair leis go ceann
bliana agus nuair a ḃí an ḃliain
imṫiġ aige ḋubairt sé leis féin go
dtiocfaḋ sé a ḃreaṫnuġaḋ ar a
ḃráṫair arís. Nuair a ṫáinig sé
ċoim fada leis a ḃráṫair arís
ḃí trí ṡearaċ ag gaċ uile
ċapall aca. Nuair a ċonaic
sé iad agus a ċuaiḋ sé ḟeiċeaint
a ḃfeicfeaḋ sé an ḃromaċ a ḃí
go dona. Ḃí sé sásta nuair
ní ba dona ná ḃí sé. "Ó tá
an léan ort" adeir sé. "Tá mé
go dona muis" adeir a ḃromaċ.
"A ḃfeudfainn rud a ḃeiṫ a ḋeanaim
ḋuit" adeir sé. "Marḃuiġ na
searaiġ" adeir sé "agus

leig a ṡiúl mé- agus bfeiḋir go
mbeaḋ ḟeabas éigint arís ionam.
Ṫug sé- ḟeaḋóg eile ḋó. "Glaoiḋ ḟiḋ
amuiġ" adeir sé- "ar na beiṫiḋiġ
is láiḋre sa gcoill" adeir sé-
agus tiubharfaiḋ tú ḋóib é- sin
agus ḋéanfaiḋ siaḋ sin go maiṫ
ḋuit." Glaoiḋ sé- orṫab agus
ṫáiniġ siaḋ agus ġlac siaḋ
buiḋeaċas leis. "níl ort aċ
glaoḋaċ orrainne" adeir siaḋ
aon lá- ċoiḋċín a mbeiḋ ċúis
ort agus ḋéanfaiḋ muiḋe ċoṁ
maiṫ ḋuit agus ḟéaḋfas muiḋ.
Ċuaḋ sé- abaile go ceann
bliana agus annsoin ṫáiniġ sé-
ag an bpáirc arís agus ḃí
ċeiṫre searraċ beirṫe ag ċuile
ċapall agus ċuaḋ sé-
ṫóruiġeaċt an ḃuaċaill

agus ḋeaiċ(?) nḋonaċin(?) se. "Á
ṁuise ċreidim naċ féidir maiṫ a
ḋéanaṁ ḋuit" adeir se. "Níl
agam" adeir a ḃroṁaċ "aċ dá
mbainfeá na clogna ḋen méid
sin sgarraiġ amoṡ go mbéiḋir
go nḋéanfaḋ se maiṫ ḋom" "Ṁuise
ḃí go dona ní go maiṫ" adeir
se "Ḋéanaṁan a mbainfiḋ ṁuise
aon ċlogeann amaċ níos mó
ḋuit." "Tá ṁuise raḋ leat" adeir
an broṁaċ "nuair a ġaḃfas
tú aḃaile solus a ṫabairt sa
sgáḃla leat nó má ḟeiceann
an fáṫaċ na ribeaċa sin
raċfaiḋ ṁuise mbannaí(?) ḃuit go
mbainfiḋ se siubal aṗaċ."
Ċuaiḋ se aḃaile agus ḃí píopa
ḋen oiḋċe air agus ḃuail se
amaċ sa sgáḃla. Ní raiḃ

ḋon ṫsolus aige agus ḃain sé an
clár ḋen ḃosca agus ṫóg an
ṫsábla suas. Cé ḃeaḋ a
teaċt isteaċ aċ an fáṫaċ.
"Cá ḃfuair tú na riḃeaċa
sin" adeir sé. "Fuair mé faoi
ṫír iad" adeir sé. "Ní maiṫ
liom é ḋeanaṁ leat" adeir a
fáṫaċ "aċ caiṫfiḋ mé é ḋeanaṁ
leat, caiṫfiḋ mé an ḃean sin
fáġail le posaḋ. Cuirfiḋ mé
faoi ġeasa tú". "Ná bac
le mé ċuir faoi ġeasa" adeir
Jack gaḃfaiḋ mé ar a tóruiġeaċt
ḋuit." Ċuaiḋ sé ag breaṫnuġaḋ ar
na searraiġ arís láir na
ṁáireaċ agus ċuaiḋ sé
go dtí an bromaċ. "Nar
ḋuḃairt mise leat" adeir a
bromaċ "gan ~~an~~ na riḃeaċa

Sin a ṡpáinnt ḋom fáṫaċ agus tá-
tú faoi ġeasa indiu." "Níl mé
faoi ġeasa" aḋeir sé—"ḋubairt
mé leis gan aon ġeasa ċuir orm."
"Is ionann an cás" aḋeir a bromaċ
"Ní ṫiubraiḋ sé sin aon tsuimineas
ḋuit go dtéiġ tú ar a ṫóruiġeaċt
agus arnú má ḟaġann tú í ní
aige san a ḃeas sí. Ḃfuil aon
raiṫ in do ṁarcuiġ anois leat"
aḋeir sé. "Tá" aḋeir sé. "Ní
mór ḋuit é" aḋeir an bromaċ.
"Cé-cuir a ḃfuil mé ḋul a
marcuiġeaċt" aḋeir sé. "Orm
sa" aḋeir a bromaċ. "Arnú
níl ionpa tusa mé iompar"
aḋeir sé. "Fan ionpa ar mo
ḋruim" aḋeir an bromaċ agus
sgearr go ḃfeicfiḋ tú an
ḃainríoġan". Ḃuail sé ar

marcuiġeaċt agus bí an ḃromaċ
ag imṫeaċt idir neaṁ is talaṁ
corr uair go raiḃ píopa mór
siubalta aċab gur ísliġ sé
ar talaṁ faoi ḋeire. "Ná
bíoḋ faitcíos a ḃeiṫ ort" adeir
a ḃromaċ beiḋ sí sin a teaċt
anios agus ceapaḋ tú go be-
nos a marḃóċaiḋ sí tú aċ
tá sí a teaċt agat ċoiṁ
sgiobṫa is tá upa a ḋul go
deí í. Ṫáinig sí aċab agus
rug sí ar a gcapall agus
ḋiontuiġ sí ar ais í. Ċuaiḋ
sí féin suas ar a ċúl go
dtug sé isteaċ ag a
ḃfaiṫċí í. Bí fear na fáilte
amuiġ ag a ḃfaiṫċe rúṫab.
"Níl aon maiṫ duit a cainnt"
adeir sí "ní pósfaiḋ mise

aon fear go deo ach an fear
a ċuirfeas agam an Stud a Bello
atá céad ~~fas~~ fear síos i bpoll
as Cloinn Ġleann Uaisnis agus
gan ann ach a háit féin.
"Tá sé ċoṁ maiṫ duit"
adeir a faṫaċ le Seán na
gcapall a ḋul dá iarraiḋ
siud ḋom." Dubairt sé
an doṁ go ngabfaḋ. Ċuaiḋ
sé amaċ agus casaḋ an
bromaċ air. "Tá gearra
anois ort" adeir sé "Ó
níl" adeir sé "aċ naċ
bfuil sé ċoṁ maiṫ dom
~~an~~ é ḋéanaṁ gan gearra
a ḃiṫ má féadaim é."
"Bí fios ag an mbromaċán
cé'n gearra bí air."
"Dul ag iarraiḋ na

"Stud a Bello atá mé" adeir
sé. "Seadh" adeir sé. "Caithfidh
muid rópa fághail a bheadh
céad feadh ar fad" adeir sé
agus coinneochaidh mise an
rópa agus leigfidh mé síos
mise agus nuair a bheadh
mé thíos beanfaidh mé fear
díom féin agus beanfaidh mé
i marcuigheacht anuas
ar a Rópa." D'imthigh slat
leóthab go ndeachfaidh slat
ann san áit a raibh sí. Leig
seisean an bromachán síos
ar an Rópa go ndeachaidh
sé síos céad feadh san áit
a raibh an Stud a Bello.
Agus nuair a bhí sé thíos
rinne sé i a marcuigheacht
anuas go dtí barr na

baile. nuair a ḃí sí imiġ
ansoin ċuaiḋ Seán a
ṁarcuiġeaċt uirṫi go
ḋtí sé abaile go ḋtí an
áit a raiḃ an ḃainríoġan í.
nuair a ḃí Stud a Bello
aici ansoin "ḃíoḋ ní
ṗósfaiḋ mise aon ḟear go
bráṫaċ" adeir sí "aċ an
fear a ṫiubṙfaḋ cruiscín
ḋe ṫobar na mbuaḋ agam
atá sa taoḃ ó ṁaiḋ ḋe
ifreann." "Leigfiḋ ḋá iarraiḋ
siuḋ" adeir a faṫaċ le
Jack. ṫug sí ḋó an
cruiscín ansoin le na
láṁ a ṫabairt leis. nuair
a ċuaiḋ sé amaċ an
sin ḃí an ḃromaċ
Rómhe. "Ní ḋéanfaiḋ mé

aon uair anois" adeir sé.
"Ḃféadfainn-se mé-féin a
ḋul ann leis an gcruiscín
sin" adeir sé "aċ ní ḋéanfá
sa aon uair mar a mbeaḋ
cruiscín eile aiġ. Aċ gabfaiḋ
muid ċoim faḋa le bun an
ċnuic" adeir sé. Ḋimiġ
leóṫab go ndeaċaiḋ ~~mun~~
siad ċoim faḋa le bun a ċnuic.
"Ḃféadfainn-se mé-féin a
ḋul ann anois" adeir sé.
"Ḃféadfainn priaċán ní rud
eicint a ḋéanamh ḋíom
féin aċ ní beinn i ndon
a ġa' cruiscín a ṫabhairt liom"
adeir sé. "Aċ marbhiġ mise"
adeir sé. "Ḃfeiceann tú
an loċ sin ṫíos" adeir
sé. "Feicim" adeir sé.

"Ḃfeiceann tú an dá eala atá uiṙi"
"Feicim" adeir sé. "Ar a bponnce
is a mbeiḋ mise marḃuiġṫe
a·ḋ feanfaiḋ tú mé agus tiocfaiḋ
na dá eala sin go m·iṫe agus
béarfaiḋ tú orrṫab agus tiubraiḋ
dóib na dá ċruiscín agus gaibfaiḋ
siad ann duit" adeir sé: agus
tiubraiḋ siad agat an tuisge agus
séidfaiḋ tú mise leigeas".
Marbuiġ sé an bromaċ
agus nuair a bí sé dul
dá feannaiḋ ṫáinig bromaċ
eile go dtí é. "Céurd tá
tú ḋéanaiṁ" adeir sé. D'innis
sé dó. "Ná déan" adeir
sé "aċ seo píopa díoġa buiḋe
agus cas timpeall air é
ní leigfiḋ sé aon bláṫ in
aice leis go ceann tamaill.

mise an ċéud ḃromaċ a ċapaḋ
orṫ, agus 's meaṫ ḋṫair an
ḃromaiġ sin. ~~b~~. Ḃá ḋtiubrfá
ceaḋ don ḃromaċ sin an
tríomaḋ sleaċt ól ḋeanfaḋ
sé ċuṫle ḋórt duit. Tá an
ḃainríoġan sin faoi ḋleaiṡ ag
trí ḋiabal in Ifreann. Ḃí
mise pósta aici agus rinne
sí ḃromaċ díom agus rinne
sí bromaċ dá mac agus
rinne sí an fáinne a ċuirfeas
siarraiḋ an ċéud uair
eile tú dá-hingean agus
ċuir sí sa ḃfairrige dearg
~~ta~~ í. Agus rinne sí an
ḋá eala sin ċíos dá
haṫair is dá máṫair. Dá
leigteá do na dá eala
sin a ṫeaċt in aice

leis an mbroċanaċ ḋíolfaiḋ siad
é, aċ ní raiḃ fios aige é: agus
rinne an ḃanríoġan sin freisin
an Stud a Bells dá dreátóir
agus ċuir sí céuḋ feaċ síos
san aġll í. Tiubraiḋ mise
agat an dá ċruiscín uisge sin,
aċ 's fada go dtí é. Caiṫfiḋ
mé siuḃal go dtí m·mgean
a tá na fáinne san
ḃfairrge dearg. Deanfaiḋ
luniḋ dá ṗriaċán ḋíom féin
agus gaḃfaiḋ luniḋ ann.
nuair a ḃeas mé ann
feicfiḋ mé cá mbeiḋ sí
leis an solus a ḃeas ar an
ḃfáinne. Ansoin deanfaiḋ
mé eascan ḋíom féin agus
gaḃfaiḋ mé go dtí í.
Draoiḋeadóir a ḃí ionam

ea i n-Gleann na n-Gealt agus.
— — — ní raiḃ aon ḋuine i n-don a
ḋul go Gleann an Uaignis
ariaṁ go n-deaċaiḋ mise ann
agus seoḃ é an ċaoi atá-
orm aici anois. agus ta-
ḃeart aimsir roiṁat-sa"
adeir sé. ~~Ḋfeann~~ Ċuir Jack
an siaḋa ar an mbroṁaċ
ansoin. Ċuaiḋ siad ansoin
go d-tí an áit a raiḃ an
inġean agus ċuaiḋ seisean
ansoin agus rinne sé -
easgan de féin agus ċuaiḋ
sé agus ċuaiḋ sé agus ṫóig
sé an fáinne. Nuair a ḃí
an fáinne tóigṫí ansoin
d'éirig siad 'na d-trí-
bṗriaċán go n-deaċaiḋ
siad go d-tí an áit a

raiḃ an bromaċ arís. Nuair
a ḃí siad ann ansoin i n-a
bpriaċáin ċuir sé - seo na
cruiscíní timpeall ar
muineál an ḃeirt aca —
an taṫair agus an inġean.
"Nuair a ḃeas muid a' dul
ann anois" adeir sé - "Caiṫfiḋ
muid fanaċt árd as cionn
an ċnuic mar dá bfanfaḋ
muid íseal lasfaḋ ~~muid~~ na
lasraċaí atá ag éiriġ as
teinntí Ifreann muid."
D'imiġ leoṫab ansoin agus
ní mórán uċair go raiḃ
siad ar ais arís agus
na cruiscíní aca. Nuair
a ṫáiniġ siad ansoin ċuimil
siad cuid dén uisge dén
ḃromaċáin agus d'éiriġ

sé suas ma ḟear. Cuimil sé
an som de ḟéin é agus ċuimil
sé d'ein ḟáinne é agus d'eiriġ
siad suas ina bhfear agus ina
mbean. Ċuir a ḟear an som
iallaċ ar Jack blogam maiṫ
d'ól agus níor ḟág sé aon
áit ina ċraiceann nár
ċuimil sé de é. Ansom
ṫug sé ag an mbanríoġan
an cruiscín uisge eile.
Nuair a ṫug sé isteaċ
an t-uisge ansom ~~aige~~ aici
ċuir sí stop pota mór
millteaċ uisge agus
ċuir sí fiuċaḋ é. ~~Cuimil~~
ḃain sí de a cuid éadaiġ
agus ċuimil sí cuid den
uisge uirṫi féin agus
ansom ċuaiḋ sí de léim

síos sa bpota agus aníos as
arísṫ. "Ní ṗósfaiḋ mise aon
fear go bráṫaċ aċ an
fear a ḋéanfas é sin"
adeir sí. "Déan é sin"
adeir a ḟaṫaċ. "Ní ḋéanfaiḋ
mé" adeir Seán "Déan ṫú
féin é ó ṫarla gur tú. Tá
ṡiúl 'ġá pósaḋ. Ní raiḃ mise
aċ a ḋéanaṁ sorlíġeas
ḋuit a gcoinniḋe. Ní
ḋéanainn-se é ṁaċ a'm
a ḃeas an ḃean." Nuair
a ḃíoḋaḋ a bainnt an
ḃean de an ṡoin deiriġ
sé agus stripeáil sé é
féin agus ċuaiḋ sé ḋe léim
sa bpota mór síos agus
arnú bí sé caillte sul
a dtáiniġ sé aníos as.

Ċuir Seáġan ansoin an faċaċ
agus ċuir sé go breáġ fiúntaċ
freisin é. Mar ḃí an téagar
breáġ fágtaí insiaḋ aige. Ḃí sise sásta
ansoin nuair a ḃí an faċaċ
curṫa. "Ba ceart duit anois"
a deir sí "a ḋul sa ḃfairrige
ṫéarnaḋ agus an fáinne atá
ann a ṫabairt agam: Níl
mé cur aon ġeapa ort"
a deir sí "aċ ba ceart duit
a ḋul ann dom." "Ní ġabfad
linnse" a deir sí. "Níor ṁisde
liomsa anois dá mbeidfeá
a cur ġeapa go ceann
seaċtaine orm aċ ní
ġabfaid mé aon áit níos
mó duit". "Béiḋ mise ní
ṗósfaiḋ mise ṫú" a deir
sí "nuair naċ ḃfuil tú

Ṡiuḃl ann dom go ceann trí oiḋċe
go dtiubḟaiḋ mé trí cinn de
ṡeoḋoí duit agus mara mbeiḋ
siad aiḋ dom bainfiḋ mé an
cloigeann díot." "Ní bainfiḋ
~~mé~~ tú an cloigeann díom sa
adeir sé "mar ní tiubraiḋ mé
ċeaḋ duit." "Tiubraiḋ mise trí
ṡeoiḋí duit" adeir sí "trí
oiḋċe i ndiaiḋ a ċéile agus
mara mbeiḋ siad sin aiḋ
dom ní pósfaiḋ mé tú"
adeir sí. "Muise go deimhin"
adeir sé "ní fearr liom
sa. a ~~pósfaiḋ~~ pósaḋ." San
oiḋċe amáin ṫáinig fear
ġleann na ngealt ċuin
fasaleis. "Beiṫ is aḋ tá
an clainne is fearr
faoin ndoiṁan" adeir

sé clainne an ḟaṫaiġ sin,
agus tiubraiḋ mise clóca
freisin ḋuit" adeir sé "a ċuirfeas
tú ort. mar a ġabfas sí sin
an áit go leanfaiḋ tú í agus
nach mbeiḋ sí i ndon ṫú
feiceáil agus beiḋ fios aiḋ
cá ngabfaiḋ sí" adeir sé.
San oiḋċe ansoin ṫug sí
pláta óir ḋó. "Bíoḋ sé sin
aḋ ḋionsa a Ṁaireaċ"
adeir sí "nú mara mbeiḋ
bainfiḋ mise an cloigeann
ḋíot." Leag sé an áit
eicint eile é - ruis go
bfaca sí é. "Creidim nach
gcroċaiḋ sé as sin go
deo a Ṁaireaċ" adeir
sé. 'Is gearr go bfaca
sé a breic ar a bplata

í agus a ṡúl amaċ. Ṫan sé
í. "Cáiṫ mí ṡúl" aḋeir sé.
Ní faca sí amarc a ḃí air
aċ go gcuala sí a cainnt é.
"Donas is tubaiste síorraiḋe ort"
aḋeir sí "tá mé-ṡúl imo
ġraiċe. Cáiṫ ṫusa ṡúl".
"Donas is tubaiste síorraiḋe
ort sa" aḋeir seisean "tá
mise a ṡúl imo ġraiċe féin."
Ġreaḋ sí léiṫi agus ġreaḋ
seisean ina ḋiaiḋ. Níor stop
sí go ndeaċaiḋ sí go
hIfreann. Ṫug sí an pláta
don diaḃal beag. "Mara mbeiḋ
sé-sin aḋ don-sa a máireaċ
ní beo beaṡ tú im ḋiaiḋ"
aḋeir sí. Rug a diaḃal
beag ar a bpláta go
gcuirfeaḋ sé 'n gcóra é.

nuair a iṫ sé-é-ċur sa ~~bpl~~
gcófra rug Seán ar a bpláta agus
ḃain sé-an clogeann ḋean
ḋiaḃáil. Ṫáinig seisean aḃaile
agus ṫáinig sise aḃaile i ŋéiṁ.
nuair a ḋeiriġ sí ar maiḋin
ḋfiafruiġ sí ḋe a raiḃ an
pláta aige. Duḃairt seisean
go raiḃ agus spáin sé-ḋi é.
ní raiḃ aon ḋaṫ ḋe ḋá ḋaṫ
ḋéag nać ḋtáinig uirṫi. Nuair
a ṫáinig an oiḋċe anṡoin ċuig
sí spúnóg ḋó. "Biaḋ sí sin
a.ḋ ḋomsa ar maiḋin" aḋeir
sí. "Ná biaḋ faitċios a ḃiṫ
ort nać mbeiḋ" aḋeir sé.
nuair a ċonnaic sé-a ḋul
amaċ í agus a tabairt a
spúnóg leiṫi lean sé-í. "Cá'l
tú dul" aḋeir sé. "Donas i/

tubaiste síorraiḋe orṫ" aḋeir sí
"tá mé ḋul imo ġraiṫe. Cóil
tú féin a ḋul." "Donas is
tubaiste síorraiḋe ort sa" aḋeir
sé "tá mise a ḋul imo ġraiṫe
féin". Níor stop sí go ndeaċaiḋ
sí go hIfreann agus níor stop
seisean go ndeaċaiḋ sé 'na
ṡtaḋ ann. Ġur ṡín sí an
spúnóg ag an Diabal Mór í.
"Má ḟeicim sé í sin a ṁaireaḋ
aḋeir sí "ní ċloeḟaiḋ sé go
maiṫ ḋom". Nuair a ṡít
an Diabal Mór an spúnóg
a leagan isteaċ sa gcóra
abí ann rug seisean ar
a spúnóg ina láiṁ agus ṫóig
sé ón Diaḃal í agus
ṫairrig sé an láiṁ eile
agus bain sé an ceann

sé. Ṫug sé léim aḃaile arís
an spúnóg. Nuair a d'éirigh
sí ar maidin "ḃ'fuil an spúnóg
a.ḋ" aḋeir sí. "Ó deiṁin
tá" aḋeir sé. Ṫáinig seaċt
nḋáiṫ uirṫi in aġaiḋ gaċ
ḋáiṫ dá dtáinig ċeana uirṫi.
"Ní ḃeiḋ ann aċ an oiḋċe
anoċt" aḋeir sí "má ḃíonn
an rud a ṫiuḃarfaḋ mise
ḋuit anoċt a.ḋ ḋom a ṁáireaċ."
San oiḋċe ansoin arís ṫug
sí ciar ḋó. "Má ḃíonn sí
sin a.ḋ ḋomsa a ṁáireaċ"
aḋeir sí "ḃeiḋ muid a ḋul
a pósaḋ." Ḃí sé ag faire ar
a gciar aċ sgearr go
ḃfaca sé a taḃairt léiṫi
an ċiar í agus a ḋul amaċ.
Lean sé í. "Cá'l tú ag dul"

adeir sé: "Donas is tubaiste
ṡiarṫuiġe ort" adeir sí "tá me-
siul imo ġraiṫe. Cáil mé féin
a siul." "Donas is tubaiste
ṡiarṫuiġe ort-sa" adeir sé "tá
mise a siul imo ġraiṫe féin."
Níor stop siad go ndeaċaiḋ
siad go ndeaċaiḋ siad go
hIfreann agus go dtug sí
an ċiar don sean diabal ~~mór~~ "agus
leasṫuiġeann sí uait" adeir
sí leis do ċloiġeann a ċiaraḋ."
Nuair a diompuiġ an sean
diabal ṫart a siul a leagan
suas an ċiar ruġ seisean ar
an gciar ina láiṁ agus
ṫairrniġ sé an ċlaiṁe leis
an láiṁ eile agus ḃain sé
an cloiġeann díen diabal
agus ṫuġ sé leis an cloiġeann

agus an ċiar. Nuair a ḋiarr
sí an ċiar ar maidin air ṫug
sé annas an ċiar agus an
cloigeann. "Seaḋ é anois"
adeir sé an cloigeann abair
tú a raḋ a ṫeastuiġ a
ċiaraḋ leis an gciar agus
ba ċeart duit féin é ċiaraḋ
anois." Ní raiḃ fios aici ar
'na suiḋe nó 'na seasaiṁ
abair sí, ní raiḃ fios aici
céard a ḋéanfaḋ sí léiṫi
féin. "Tá muiḋ a dul a
pósaḋ anois" adeir sí. "Níl
muiḋ a dul a pósaḋ" adeir
sé. "Tá tusa pósta ċeana"
adeir sé. "Táim" adeir sí.
"A bfuil tú i ndon anois"
adeir sé 'an ċaoi a ċuir
tú ar ḟear agus ar

ṫaṫair agus do ṁáṫair agus ar do ḋreaṫair a leiġeas." "Níl ann" adeir sí. "Níl mé i n-don taḋa a ḋéanaṁ anois" adeir sí. "Tá mo ċuid ċeannṗoirtí marḃ a's sa — na diaḃail." "Ar ḟan deóir a ḃiṫ ḋen uisge a'd" adeir sé. "Níl mé go leór é" adeir sí. "B'ḟéidir go leiġeasfaḋ an méid sin féin do ḋreaṫair" adeir sé. Fuair sé an tuisge annsoin naiċe an méid a ḃí ann agus ċuimil sé ḋen Stud a Bello é — agus ḋeiriġ sé suas ina ḟear ḃreaġ. Nuair a ḃí sé tóiġṫí annsoin. "Tá m'ḟear anois" adeir sí "agus m'aṫair agus mo ṁáṫair gan tóigeáil a ḃiṫ fós." "Is tú is

Cionnţaċ" adeir sé- "naċ tú
féin a ċuir an ċaoi sin orraib."
"Naċ gcaiţfinn é ḋéanaṁ"
adeir sí- "nuair abí mé-
síoţta leis na diabaiţ." "biod ta-
ċuile ṡórt ceart anois" adeir
sé- "aċ taṫair agus do ṁáṫair
agus d'fan siad sin ar a leaċ
go brátaċ". "Tá" adeir sí "ṁá
tá an muinntir eile ceart."
"Tá" adeir seisean, "tá an
muinntir eile tóigţí ansa.
Agus tá mé adeir sé- a ṡiul
a pósaḋ na h-ingeana. Is fúta
a fuair mé an geasa" adeir
sé-. Is uirtí atá an ċul ruaḋ
adeir sé-. "Sí an bean
is breaġta faoi'n doṁan
í" adeir sí. "Aċ ní raib
tusa go breaġ" adeir sé-

"Nár ḃí an oiread sin diabal
ionnat agus naċ bféudfá beiṫ
go breaġ".

Ní raiḃ sé i bfad ċor a ḃiṫ an
sin go dtáinig an fear agus
an mac agus ingean isteaċ
neab. Agus arís ċaiṫ siad
an oiḋċe tríd le flannaiḋeaċt
tríd le sgéaluiḋeaċt tríd
le síum sám agus fíor ċoṡlaṡta.
Nuair a d'éiriġ siad ar maidin
ansoin "A bfuil tusa ṡúl a
ṫabairt na h-ingeana seo ḋomsa"
aḋeir sé leis an aṫair. "Táim"
aḋeir sé. "A bfuil tusa ḋúl
sa ṫabairt dom" aḋeir sé
leis an máṫair. "Ó muise táim"
aḋeir sí agus mo ṡeaċt
míle beannaċt."

D'imṫiġ leoṫaḃ ansoin agus

Ċuir siaḋ fios ar ṡagart méise
agus ar ċléireaċ uisge gur
pósaḋ iaḋ. Nuair a bí siaḋ pósta
an soin bí bainis seaċt n-oiḋċe
agus seaċt lá acab. Ní raib
fios cé b'fearr an ċéaḋ oiḋċe
ná an oiḋċe ḋeireanaċ le ~~fuil~~ ugl
~~greiġ~~ ġréiġreaċa beoir
lochlannaċa blas nar meala
ar ċaon ġreim agus gan cion
ġreim tuar.
"Bíol anois" aḋeir Jack
féuḋfaḋ sibse fanaċt ann
aoinfeaċt liomsa ní ḋul go
gleann an Mhaġuis ná ċogruiġeann
sib é. Ní raib mé ariain i
nGleann an Mhaġuis agus
ní ġabfaḋ mé anois ann
mé féin ná mo ḃean."
Ṫuaḋ siaḋ san ansom

go gleann an Mhargais agus d'ḟan
seisean agus a ḃean san áit a
raiḃ siad.

Cuaiḋ siad an taċ agus ċuaiḋ
uiġe an Cloċán. Níor ṫug siad
dom aċ broga páipéir scoċaí
bainne reaṁar, ḃain is toiċ
piġiún cearġiḋ. Ḋól mé tiġ
Croċuileoir a Croċúlaoir i gCaṫair
Luimniġ é. Ḃí an coileaċ a riṫ
orm agus dá mbeireaḋ an
ċearc orm ní ḟásfaiḋ sí deoir
iomann.

22
9
35.

Col ceaṫar do Mícheál a ḋinnis an sgéal
seo dó. Tomás 'ac Doṁnaċáin abí
ar an scol ceaṫar seo. Sé ḋinnis do
Mícheál na sgéalta is fearr atá
4136

I Tiġearna an aiġín maiḋe.

II Sgéal ċamrioġan ġleann Uaiġnis.

III Sgéal an ta ċuia feadar ó hifernin.

naoṁ Ṗádraig

Cuairtiuġaḋ na mbotaí a siocraí
na hoiḋċe

Éin-fhreagra ar an litir seo, is mar seo ba chóir é stiúradh:-
(Any reply to this communication should be addressed to:—)
An Rúnaí,
An Roinn Oideachais,
Baile Átha Cliath,
f'n uimhir seo:—
(and the following number quoted —)

SAORSTÁT ÉIREANN

AN ROINN OIDEACHAIS,

BAILE ÁTHA CLIATH,

7 Deire Fomhair '32.

Seán MacGiollarnáth, D.J.,
Fort Eyre,
G a i l l i m h.

A Chara,

Seo chugad fromhadh ceartuighthe de "Mhac na Mná Déirce" agus puinntí marcáilte ann le cur faoi do bhrághaid.

Ná cuir aon mhoill air má thig leat chor ar bith é.

Mise, le meas,

Seán Mac Lellan
Oifigeach Foillsiúchán.

mtr.

? Leis an mbóthar a bhualadh
? ? ?

Faraon
banaigire
a' gul
sa tsaoghal
Có
síos uaim
Miss Stoney. Galley 6.
sa tsompa nó sa tstompa
inno
ann luigh
Tá mo réasún féin agam air

I ndóigh nach G.21
 ní a ndó
Cuir gan í
-domo
-dom'
mo comhairle-sa ?
I n-aghaidh Nanvaí boic G.19
Coinneáil G.20
Leaba
Sinnsín gaoithe
Muire

Ina
ino in no
12' ind o before vowels etc.
bheó
bóthar leoíar tús nuair

sa tstompa
sa tsiopa
ón tsiopa

a dhugar

Ná déan faillí ... ann
a dúil ann
a ghabháil ann
o de bor ...

Is maith an tairbhe ... féin

do ghnóthaíocht	Sáraighe	Teangaire
current requirements	ag rioradh 7 ag fás	Teangaireacht
buaireadh a dhéanamh air	foreign aid	Cónaí-ghlas
	forcadán a hide	Coinneáil
	bean (Dinneen) cor ... maidenhair	Coimhnighe one or whom persons are quartered
	fríóin tánlú gul i gcoir a'cinnighin	Cuingir capall
	lán	i bfapar
	uihde	Rabán
	earpogán	foigheear
	earboid	fanóg
		fanantóir
		farragán
	... carna ná canúin	tugann sé fabóg i ...
		a' gáir magadh
	Gorróg	caoinighim
	cionluighigheoir	... tóirnighe
	oirbeart	lúimar
	d' smaoineadh anála	spréalacán
	cognaibeann ar ... rionnac ...	spreagadh na dtéad
		faoiléol milir ríobhach

The mystery of Hillcrest